SVÁTOST SMÍŘENÍ

1.

Obsah

1 Obsah 2
2 Úvod 5
3 Jak to vidí kněz 6
4 Milost nového začátku 7
5 Nejsem soudce 9
6 Exkluzivní svědek nového začátku 10
7 Když máme hněvníka 11
8 Zpovědní zrcadlo nedoporučuji 13
9 Pračka 15
10 Potřebujeme se měnit 17
11 Svátostí smíření vzniká něco nového 19
12 Bůh je vždy větší a mocnější než naše hříchy 21
13 Zpověď není výslech 23
14 Už není hřích 25
15 Setkání s Kristem 26
16 Inspirace z knih 28
Úkoly pro kněze 28
Spojení s vůlí Boží 29
Duchovní život je dar 29
Opakujeme stejné hříchy 30
Nebezpečí formální zbožnosti 30
Soukromá zpověď 31
Emoce ve svátosti smíření 31
Skutečné obrácení 32
Člověka nelze spasit na úkor jeho svobody 33
Zpovědník sedí na cizí židli 33

17 Nevěřím v Boha ... 36
Obnovená liturgie 36
Jak se připravit 37
18 Svátost smíření nemusí být rutina 40
Pocity povýšenosti, domýšlivosti a pýchy 40
Pocity nespokojenosti, stísněnosti, smutku a apatie 41
Pocity neklidu a obav 42
19 Návrat ke křtu 42
Nově vypraný šat 43
Povinnost se zpovídat 43
20 Příprava na svátost smíření 44
21 Nový život 46
Drama zpovědi 46
Není šťastnější postavy než hříšník 46
22 Inspirace z Písma svatého 47
Sebezpytování optikou lásky 48
Bez Boží lásky to nezvládneme 49
Ježíš čeká ve zpovědnici 49
Opravdové pokání 50
23 Když se to podaří, je to krásné 51
Inspirace z internetu 52
Odkazy 52
Literatura 54

2.

Úvod

Dostává se Ti do ruky kniha, která je souhrnem, sbírkou poznatků, objevů a inspirací. Neklade si za cíl dát manuál, jak se zpovídat, ani jak zpovídat. Nedržíš v rukou žádné teologické pojednání.

V žádném případě se nechce ani dotknout oficiálního učení církve. Cílem této knihy je především inspirovat, otevírat studnici milostí, které táto svátost smíření přináší. Nekladu si za cíl úplnost, vyčerpávající informace o svátosti smíření. Vytvořil jsem jakousi výkladní skříň, ze které si vezmi, co chceš. Vezmi si to, co Tě pohladí, zanech tu to, co by Ti mohlo ublížit.

Budu rád, když pomocí této knihy znovu a znovu budete objevovat obrovskou milost, která se ve svátosti smíření ukrývá, i když je někdy složité ji nalézt.

Svátost smíření je velice citlivá věc. A tak bych nerad, aby cokoli v této knize někomu ublížilo. Pokud bys to cítil, neváhej se na mě obrátit.

Jakub Žákavec

3.

Jak to vidí kněz

V rámci mé přípravy na kněžství jsem po dohodě s P. Františkem Hylmarem SJ., člověkem, který mně velmi pomohl na mé cestě, začal navštěvovat různé kněze, abych jim položil následující otázky:

- **Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?**
- **Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?**
- **Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší? A z čeho máš radost?**
- **Nedal jsi někdy rozhřešení?**
- **Vidíš rozdíl mezi městem a vesnicí?**
- **Je něco na co jsem se nezeptal?**

Každé setkání mě nejen posunulo dál v chápání této svátosti, ale především i mně samotnému pomohlo k prohloubení mého duchovního života. Proto jsem se rozhodl, že si tyto poklady nenechám pro sebe a Vy držíte v rukou tuto knihu. Protože jsou kněží vázáni zpovědním tajemstvím, neuvádím, kdo mně, co řekl. Nicméně na tomto místě bych chtěl všem, kteří byli ochotni podělit se o své zkušenosti, poděkovat. Kdo je tedy spoluautorem této knihy?

- **Kamil Strak**
- **Jakub Sadílek**
- **Pavel Šenkyřík**
- **Jaroslav Brož**
- **Aleš Opatrný**
- **František Hylmar**
- **Jiří Jeniš**
- **Miroslav Kratochvíl**
- **Ladislav Hučko**
- **Benedikt Holota**
- **Tomáš Roule**

• a jsem přesvědčený, že Duch svatý, který mě po celou dobu vedl a otevíral srdce výše zmíněných kněží

4.

Milost nového začátku

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Znovu nabytý pokoj a vyrovnanost duše. Jediná možnost, jak „změnit“ minulost. Milost nového začátku.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Aby se nebáli. I kněz, kterému se budou zpovídat, je hříšník. Těžko od nich uslyší něco, co ještě neslyšel. Aby nezapomněli, že kromě kněze, kterého vidí, je tam Bůh a ten především. Zkuste se zpovídat ne z toho, z čeho vás obviňuje váš pocit viny, ale ptejte se, co by vám chtěl říct Bůh, na co by vás chtěl ve vašem životě upozornit. Do toho vyznání zahrňte taky díky za to, co se podařilo.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Když lidé řeknou, že nemají hříchy – to mně přijde spíše zvláštní, neřekl bych, že mě to trápí. Že při zpovědi s lidmi mohu mluvit jen pár minut. Trápí mě, že tuto svátost lidé dostatečně nevyužívají. Možná je to i pro to, že z ní mají hrůzu. Taky mi přijde líto, když si někdo myslí, že zpověď je o tom, co dělají špatně druzí.

Na co si kněz má dát pozor?
Aby nedělal moc „chytrýho“. Na bagatelizování situací kajícníků. Aby nebylo slyšet ze zpovědnice. Na odhalování sebe sama – kněz by se neměl ve svátosti svěřovat: jako například slova: s tím mám taky problém. Lidé se před zpovědníkem v podstatě svlékají a k tomu je potřeba přistupovat profesionálně a nepřekračovat hranice. Zvláště když vnímáte přitažlivost k penitentovi. Aby kněz zůstal ve své roli. Neutěšovat, nekárat. Nikdo nepřišel kvůli tomu, že se mu líbíme, ale on/ona přišla za Bohem. Hodně bych si taky hlídal, abych se nedotýkal. Jde o to, abych neublížil.

Z čeho máš radost?
Dost často jsem zpovídal lidi, kteří si, myslím, jsou daleko svatější než já: dostavila se radost a bázeň. Už mockrát jsem zažil obrovskou radost z odpuštění. Radost z toho, že lidé zažívají odpuštění, znovu se nadechnou a napřímí hlavu. V podstatě jim zprostředkuji něco, co by jinak neměli šanci zažít, dostat. A mám radost, že smím být u toho.

Nedal jsi někdy rozhřešení?
Zatím ne ...

Je něco, na co jsem se nezeptal?
Co s lidmi, kteří přichází stále s tím samým? Je potřeba je povzbudit, možná slovy: „těžko vymyslíte vždy něco jiného". I tady si kněz má dát pozor, aby neodsuzoval. Za obrovsky důležité považuji se někdy zeptat: „přemýšlel/a jste někdy o tom, z čeho se zpovídáte?" Ale i tady platí, že s kladením otázek se musí šetřit. Dobrý zpovědník je ten, kdo se sám dobře zpovídá.

Než jsem začal zpovídat, tak jsem měl strach, že až se mně bude zpovídat někdo blízký, že si ho třeba nebudu umět vážit. Ale zjistil jsem, že takového člověka mám najednou ještě daleko víc rád, protože se mně svěřil se svou křehkostí. Mě to bere za srdce, a to je už něco Božího, čeho se smím účastnit. Zakouším Boží pohled na toho člověka.

5.

Nejsem soudce

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Skvělý nástroj, který se ne vždy daří využívat. Někdy se z něj udělá povinnost nebo výčitka. Nástroj je to je ale skvělý a může udělat mnoho dobré služby.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Penitentům přeji, ať si vyberou vhodného zpovědníka, někoho, komu mohou věřit, komu se budou umět a chtít otevřít.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Kdo jsem já, abych člověka soudil. Když někdo přijde ke zpovědi, měl by dostat rozhřešení. Kněz by vždy měl přemýšlet o tom, co se stane, když udělá nějaký krok, položí nějakou otázku, odmítne něco dát. Měl by se ptát před Bohem sám sebe, jaký důvod byl, že ... to nejmenší je zvědavost, horší je nějaké ponižování.

Nedal jsi někdy rozhřešení?
Přemýšlet stylem, že odmítnu dát rozhřešení, aby se na příště lépe připravili a v životě se polepšili, není asi úplně správná cesta. Spíše tím docílíme toho, že člověk ke svátostem přestane chodit úplně.

Co bys chtěl dodat?
Zpověď by měla být svým způsobem terapeutická, aby člověk odcházel očištěný, zdravější, radostnější. Role kněze by měla být, že udělá vše pro to, aby se člověk mohl setkat s milosrdným a milujícím Bohem.

6.

Exkluzivní svědek nového začátku

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Příležitost začít znovu. Velké setkání. Návrat domů a pokračování na cestě. Není to jen o tom, co jsem udělal za hříchy. Je důležité se podívat na to, kam jsem se dostal a kam jsem se nedostal. Proč jsem se tam nedostal a měl jsem se tam dostat.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Nedívejte se na svátost smíření je jako nástroj pohledu do minulosti, ale i na prostředek na možnost růstu. Neredukujme tuto svátost jen na skutky. Otevřeme ji i našim motivacím, případně závislostem, které díky Boží milosti mohou být uzdraveny. Nevnímejme tolik kněze, jako spíše to, co se nám v této svátosti nabízí.

Není vůbec důležité, co vyslovím, ale to, co se děje ve mně uvnitř: pojďme znovu obnovit náš vztah s Bohem. Smlouva, kterou nám On nabízí, je vždy z jeho strany podepsaná. Nezapomeňme, že Bůh člověka nemůže spasit proti jeho vůli.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Nevíce mě trápí nepochopení této svátosti – redukce na výčet hříchů, opakování zpovědního zrcadla a výčet paragrafů. Ale i opačný extrém: něco nedůležitého, přežitého, jako ekvivalent nějaké terapie. Každý kněz by měl zajistit, aby každý penitent cítil naprosté přijetí Otce, aby odešel nadšený a šťastný, nikoli vystresovaný nebo naštvaný.

Z čeho máš radost?
Největší služba, nejvíc radostná je pro mě svátost smíření. Je nádherné být exklusivním svědkem okamžiku nového začátku, Božího působení v životě člověka.

Co bys chtěl dodat?
Jsou okamžiky v našem životě, kdy každý z nás dospívá. Odmítá se podvolit zažitým pravidlům z dětství. V této chvíli vždy pochválím daného člověka za to, že o tom je schopný mluvit. Je důležité člověka povzbudit, nikoli mu naložit ještě více povinností. Cesty Páně jsou nevyzpytatelné. On si vždy cestu najde.

7.

Když máme hněvníka

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Zpověď je vždy tajemství: je tam lítost a milosrdenství a obojí musí do sebe zapadnout. Boží milosrdenství je tam vždy, ale lítost je na daném konkrétním člověku.

Zpověď je smíření s Bohem, opravuje vztah s Bohem. Prosíme o odpuštění. Je to stejně jako když někoho urazíme, tak se za ním jdeme smířit.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Před svátostí smíření si penitent musí dělat přípravu. Když jsme byli malí, považovali jsme za hříchy jen věci viditelné: maminku jsem neposlouchal, někomu jsme vynadali atd. Je důležité si uvědomovat zas a znovu, že Ježíš říká, že když člověk pohlédne na ženu s hříšnou myšlenkou skutku, tj. rozhodnutím, už s ní zcizoložil ve svém srdci. Detektiv by řekl, že to byl trestný čin ve stádiu pokusu. Měli bychom mít čisté srdce, tam se vykonávají všechny špatnosti. Je to rozdíl s veřejným chápáním trestných činů. Když

někoho zajedu s autem, tak jsem to ve svém srdci nepřipravoval. Toto není těžký hřích.

Ve většině situací ohledně hříchu neexistuje jasné pravidlo, co je a co není hřích. Důležité je, jak to nesu ve svém srdci, ve vztahu k Bohu.

Pokud máme hněvníka (to je člověk, na kterého se hněvám), měl bych se před svátostí smíření jít s tímto člověkem smířit. Nejčastějším pokušením je naše pýcha: já se přeci nebudu ponižovat a někomu se omlouvat.

Je dobré se nejdříve smířit s těmi, na které jsem naštvaný. Když už za nimi nemohu jít, setkat se s nimi, tak alespoň v duchu si říci, že jim odpouštím, už se na ně nezlobím. Je dobré se nejprve soustředit a udělat si pořádek ve svých emocích. Předsudky, pomluvy, nenávist, závist apod. – toto vše bych si měl vyčistit, uvědomit.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Mnozí věřící jsou naučeni určitému způsobu formulování hříchů. Toto však není důležité. Je důležité, co konkrétní člověk prožívá ve svém srdci. Nikoli to, co do nás vchází, ale to, co vychází. Tam je ten problém. A toto bychom si měli ideálně každý den připravovat. Potom nám příprava na svátost smíření nebude činit velké potíže, protože si pouze shrneme denní zpytování svědomí. To už není o tom, jestli jsem někoho zabil. Ale je to o lásce k bližním. Když se mně to nedaří, jsem nepříjemný, nazlobený, toto se děje i vůči Bohu. V tomto každodenním boji se mohu přeci i pochválit. Mnoho věcí se nám i podaří. Ve svátosti smíření se tedy nemusíme jen zpovídat z hříchů, ale i pochválit se za to, co se nám povedlo. Pokud nebudeme dělat každodenní očištění a rozlišování dobra a zla, můžeme se v moři našich i maličkých hříchů utopit. Příležitost dělá zloděje, ale i hříšníka. Pokud nejsme ve střehu, můžeme padnout. Ďábel existuje. Myšlenka, že byl jen ve středověku, je velmi nebezpečná. Padlí andělé tu byli, jsou a budou.

Nedal jsi někdy rozhřešení?
Rozhřešení jsem nedal jen párkrát, jen v situaci, kdy člověk spekuluje nebo vyloženě zapírá. Raději se vydávejme za většího hříšníka než to, abych se dělal lepším. Pán Bůh vše odpustí.

Z čeho máš radost?
Vždy mám velkou radost, když se penitent upřímně z hříchů vyzná. Když jsem zpovídal

umírající, bylo pro mě velkým zážitkem, kdy se člověk po 50-ti letech pokorně vyzpovídal a po několika minutách zemřel, odešel k Bohu.

Jeden z největších darů, co kněz dostává, že je prostředníkem smíření s Bohem. Mít hodného zpovědníka je velkým darem pro mnoho věřících. Někteří kněží jen větrají zpovědnici: otevřou, rozhřeší a zavřou. Lidé mnohdy taktizují a jdou těsně přede mší svatou. Kněz se potom neptá, nerozvádí a netrápí.

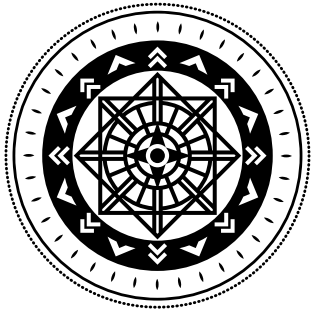

8.

Zpovědní zrcadlo nedoporučuji

Doporučuji se zaměřit na přípravu na svátost smíření. Nedoporučuji zpovědní zrcadla. A musíme si uvědomit, komu se zpovídáme. Bůh rozhodl, že nám ztracený věčný život bude dávat Slovem pravdy. Jakub 1, 18 – před a za

Jde tady o osobní setkání s Kristem. Musím si uvědomit, že před Bohem jsem úplně sám. Při vyznání zpovědníka nevnímám, ten to jen vyslechne. Klečím tam úplně sám před Bohem. Ne JAKO, ale doopravdy. Jsem ve skutečné blízkosti, přítomnosti Boží. Musím se usebrat až do poslední komůrky svého srdce, ve které mám jen Pána Boha.

Toto se většinou zanedbává. Lidé se mnohdy zpovídají knězi. Říkají sice: vyznávám se Pánu Bohu a Vám – to je jen slovo. Pak už na Pána Boha ani moc nemyslí. Když jsem opravdu jen s Bohem, říkám mu to z očí do očí, je to poznat na hlase. Potom to

není žádné povídání, ale je to stručné a stojím si za tím, co říkám. To pokládám za podstatnou přípravu pro svatou zpověď – setkání s Bohem.

Příprava kněze: předně se pomodlím modlitbu, když si beru štolu na krk:

Vrať mi, Pane, štolu nesmrtelnosti, kterou jsem ztratil při pádu prvních rodičů.
A jakkoli nehodný přistupuji k Tvému svatému mysteriu, ať si přece jen zasloužím věčné Radosti.

I když je to jenom to vnější, modlitba zpovědníka ťukne.

9.

Pračka

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Zpověď je vlastně taková pračka. Protože můžeš vzít špinavé prádlo a vyprat ho. Z oděvu, který už neslouží svému účelu, můžeš udělat novou věc. Na rozdíl od psychologů můžeš říci ve svátosti „odpouštějí se Ti hříchy". To je velká pecka. To že nás má Bůh rád i přes to, že jsme hříšní. Je to celé otázka víry.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Pokud jdeš na běžnou prohlídku, na běžný servis, běž k prvnímu nejbližšímu knězi. Pokud máš něco složitého, najdi si kněze specialistu. Je to stejné jako u lékaře, taky nejdeme k obvoďákovi s velkým problémem, stejně nás pošle ke specialistovi. Navštívit specialistu neznamená, že v místě svého bydliště hřešit mohu a pojedu se vyzpovídat do vedlejšího města. Když začneme zpověď, ideálně nejmenujte, neříkejte detaily, ať si to nemusím pamatovat. Já vnímám, že svátost smíření není pro kněze, že někomu může být nablízku. Je to pro toho, kdo přichází ke svátosti, důležité je setkání s odpouštějícím Kristem. Člověk by neměl zažívat znovu trauma za to, co se stalo.

Já se snažím lidem říkat, že jít ke zpovědi je posledním krokem. Zásadní je zpytování svědomí a vyvolaná lítost. Zpověď je pouze vrcholem. Je fajn, pokud se člověk napřed vyrovná se svými blízkými, vyrovná se sám se sebou. Protože jen potom můžeme prožít okamžik odpuštění úplně naplno.

Mám zážitek se svými rodiči. Tatínek když odcházel ke svátosti, objal svoji ženu a řekl: Lásko, prosím, pokud jsem Ti něčím ublížil, odpusť mně to. A teprve potom odešel do zpovědnice.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Jedem muslim říkal, když udělá něco špatného, vyříká si to sám s Alláhem. My katolíci

hříchem mnohdy trpíme znovu, když jdeme ke zpovědi. Svátost smíření bychom neměli snížit na stav, že znovu trpíme. Svátost smíření by měla obsahovat pojmy: milosrdný Bůh, Láska, odpuštění, pokoj, čára za minulostí.

Můžeme cestu do zpovědnice přirovnat k tomu, že si neseme na zádech batoh našich hříchů, který tam vysypeme. Najednou můžeme mít pocit, že létáme.

Myslím, že jsme jako kněží nebyli připraveni na svátost smíření. Asi ani nejde připravit na to, že Tvoji blízcí přijdou s opravdu těžkými věcmi. Nemám dar na to, abych zapomněl na to, co jsem ve zpovědnici slyšel. Mnohdy si tuto zátěž nesu dál. Upřímně to říkám, aniž bych někdy porušil zpovědní tajemství. Je to daň za naše velké poslání zprostředkovávat Boží milost.

Další prosbou, kterou bych asi měl na ty, kteří jdou ke zpovědi, je to, aby se na svátost smíření připravili. Pokud je před zpovědnicí dlouhá fronta, opravdu není možné pomáhat penitentovi s tím, aby hříchy našel.

Bolí mě, když se lidi vyznávají z toho, že berou Boží jméno nadarmo, vynechají nedělní mši, ale že jsou nepříjemní a ubližují lidem kolem sebe, z tohoto se zpovídat nechtějí. Ale Boha bychom měli pustit právě do těchto věcí.

Snažím se vždy najít jako zpovědník způsob, jak pomoci, jak odpustit. Kolikrát mně ve zpovědnici tečou slzy. Mnoho lidí tuto svátost nepřijímá ani jednou za rok. Mnohdy je to i vina nás kněží, protože jim nejsme plně k dispozici. Nevytvořili jsme dostatečné a bezpečné podmínky na to, aby mohli tento obrovský dar odpuštění přijmout.

Rozdíl mezi městem a vesnicí

Na vesnici lidé chodí s běžnými hříchy. Mnoho lidí se stydí jít ke knězi, kterého znají. Ti potom jezdí do měst, kde je větší anonymita. Myslím, že ve městě je to mnohdy jednodušší.

Z čeho máš radost?

Největší radost mám tehdy, když vidím oči člověka, který slyšel, že ho má Bůh rád, že mu Bůh odpustil hříchy. Neměla by to být show, která vytváří jen emoce. Ve svátosti smíření jde o setkání, kde se Bůh s Láskou dotýká člověka. Přicházíme s důvěrou v to, že nás Bůh miluje jedinečným způsobem, že nám bezvýhradně vše odpouští.

10.

Potřebujeme se měnit

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Možnost proměny života, setkání s Božím milosrdenstvím, nalezení sama sebe v Božím světle. Dar podívat se na sebe pravdivě.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Zaprvé být takový, jakým jsem. Nedělat si starosti s nějakou příliš komplikovanou rozsáhlou přípravou. Nebát se přijít před Pána v bezprostřednosti. Dále potom je skutečnost, že tady obava a strach je. V tom mně může pomoci dobrá zkušenost zpovědi. Rád tvořím klima přijetí, aby se ze mě nestal přísný soudce. Je jasné, že lidé mají negativní zkušenosti s touto svátostí. Někdy se stane, že kněz nemá svůj den, je podrážděný a potom může dokázat ublížit, nicméně to v drtivé většině není úmyslné.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Moc mě trápí, když jsou lidé u svátosti povrchní. Myslí si, že nepotřebují žádné kroky k proměně. V tomto případě je dobré chodit opatrně okolo. Důležité je tady nezranit. Někdy je dobré nechat to tak. Bůh si to přeci přebere. Tady možná pomáhá: asi se necítíte, že byste před Pánem neměli nedostatek, někdy nejste ponořeni do Pána, všichni lidé občas mají problém s někým jiným.

Taky mě trápí, když nevidím, jak jim ukázat cestu k pomoci. Je dobré pamatovat na to. Tady pomáhá myslet na to, že ve svých rukách to má milosrdný Bůh.

Je důležité si uvědomit, že lidé mnohdy neměli možnost se na tuto svátost dívat jinak.

Z čeho máš radost?
Mám velkou radost z toho, že přijde člověk po delší době nebo že mu něco stálo v cestě. A já nedělám vlastně vůbec nic. Jen sleduji, co se děje mezi člověkem a Bohem. Žasnu nad tím, jak Boží milost kvete. Radost z toho, že u lidí, kteří jsou sofistikovaní, vzdělání, když jejich vyznání je dětské, přímé. To úplně cítím, jak tyto hříchy vstupují do Božího světla.

Mám zkušenost sestry Matky Terezy, když k nim někdo přijde na jídlo a začne mluvit o Bohu, rychle ho posílají za knězem. Přicházejí většinou lidé pokřtění. Když takto přijde, otevře svůj život, rovnou ho vyzpovídám. Není dobré toto odkládat, není nutné jej vzdělávat. Bezdomovci mnohdy silně cítí dotek Pána v této svátosti.

Peníze nikdy nikoho neudělaly lepším – Matka Tereza.

Zpověď není kvůli Bohu, aby nás pustil do nebe.
Ale kvůli nám, abychom už tady na zemi mohli zažít nebe.
Výkřik údivu nad tím, že se pode mnou země nerozestoupila
a neotevřela další a další pekla mnou vytvořená.

11.

Svátostí smíření vzniká něco nového

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Milosrdný Otec, milosrdenství, uzdravení. Nové zrození a stvoření. Zázrak. Nový začátek.

Jsem konvertita a to, co jsem popisoval, se i u mě vyvíjelo. I já jsem měl a mám nedokonalý postoj: aspekt nápravy něčeho, co se pokazilo. I skutečností, že jsem se stal zpovědníkem, se posouvám kvalitativně do nového začátku. Je to pro mě setkání s živým Ježíšem, vnímám, že v penitentovi i ve zpovídajícím se cosi mění v něco nového, dobrého. Odpuštění je kvalitativně větší zázrak, než fyzické uzdravení, říkal kardinál Špidlík. Dobrý terapeut nám pomůže něco objevit v sobě, svátostí smíření vzniká něco nového.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Hodně se setkávám se stereotypem. Je asi nevědomý a navíc negativní. Je to špatné chápání, co znamená odpustit druhému člověku. Jsou tam propojené tři věci, které souvisejí: odpuštění, uzdravení a smíření (viz Vella). Občas si tyto tři věci pleteme.

Já se rozhodnu někomu odpustit: nemluvím o něm špatně, prokážu mu dobro.
Ale neznamená to, že cítím radost a začnu ho milovat a musím se s ním potkávat.
Odpouštění je rozhodnutí. To mohu udělat já.
Uzdravení naopak není na mně: musím se mu otevřít, ale to dělá Bůh. Rozhodnu se někomu odpustit, ale dál se ho budu bát. Jen Bůh může tento stav uzdravit.

Třetí je smíření – a tady máme zkušenost z lidského vztahu, že pokud druhý nechce, tak ke smíření nedojde. **A tak je to i ve vztahu k sobě a k Bohu.**

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Jsou dva extrémy: chlapi to berou jako opravu stroje. Nic přitom necítí a myslí, že je to tak

v pořádku. Druhý většinou ženský extrém je, když pan farář není naladěn a ony nezažijou dobrý pocit, tak to není správná zpověď. Ideál je někde mezi. Mám tam dát jasnou materii, kterou potřebuji odpustit, ale zároveň ji i emocionálně prožiju. Pokud toto nejde, může to být i tím, že je na tom špatně kněz, blbě se vyspal, špatně zareagoval, má málo času, není empatický. Ale taky to může být na straně mojí: někomu nedokážu odpustit, tak neumím přijmout to, že mně Někdo odpustí. Emoce mají velmi dlouhý dojezd, proto proces uzdravení bývá mnohdy velmi dlouhý. Dobrá zpověď tento proces může nastartovat.

Další těžkostí je chápání negativních emocí – co je hřích a co není. Musíme rozlišovat mezi postojem a pocitem. Když mám z něčeho strach, tak bych měl hledat příčinu. Když mně to projde hlavou, tak k tomu lépe mohu zaujmout postoj. A tady potom už to mohu ovlivnit.
Hříchem je, když tyto negativní postoje budu rozvíjet a posilovat.

Všichni asi bojujeme s velmi důležitou věcí. S falešnou představou Boha. Bohu díky za to, že 90 % těchto představ není o Bohu. O tom píše Katka Lachmanová: falešné karikatury Boha.
Peter Greig ve své knize Když Bůh mlčí cítí jako největší překážku u modlitby, když používáme falešnou představu Boha jako by byl automat: vhodím modlitbu a vypadne splněné přání.

Je rozdíl mezi městem a vesnicí?
Nejde úplně rozdělit město a vesnici. Záleží především na knězi, který ve farnosti působil. Podle tohoto se hodně poznají zpovědi. Občas se ve městě pozná region, odkud člověk pochází. Mnohdy kvalita zpovědi se odvíjí od množství času, který na zpověď zpovědník má.

Nedal jsi někdy rozhřešení?
To je pro kněze velký oříšek. Pro zpovědníka je dilema, zda člověku, který přijde po dvaceti letech udělit svátost nebo jej poslat, aby se dobře připravil. Asi ideál je mu rozhřešení udělit aby mohl k přijímání. Ale vyzvat ho, aby přišel znovu. Napadá mě přirovnání k velkému úklidu: nejprve vyházím skříně, poté menší odpad a nakonec myju okna.

Je něco na co jsem se nezeptal?
Kněz by neměl být zvědavý. A to zvláště potom ohledně věcí, které se týkají sexuality. Mně hodně pomohlo, zaměřit se u zpovědi na tu největší emoci. Každý to má jinak, někdo jde hodně přes emoce, někdo přes rozum.

12.

Bůh je vždy větší a mocnější než naše hříchy

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Otevřou se dveře do zpovědnice a člověk vchází. První setkání s člověkem. V tradičních oblastech mnoho lidí chodí ke zpovědi z povinnosti. Je cítit, zda člověk jde z povinnosti. Mám soucit s těmi, pro které je tato svátost velké trauma. Buď nepochopili, o co ve svátosti jde, nebo udělali se svátostí smíření špatnou zkušenost, popřípadě špatnou zkušenost přejali od někoho jiného. Mnohdy se rozšířil výsměch nebo zlehčování. Kdysi se mě děcka při přípravě na první svaté přijímání ptala, zda jim budu u zpovědi nadávat. Tyto děti mají zkušenosti z rodin, ze školek takovou, že když něco špatného udělají, dostanou výprask, v lepším případě jim někdo vynadá. Mnohdy jejich rodiče už ani ke zpovědi nechodí.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Jsou lidé, kteří berou tuto svátost velmi formálně. Pro tyto věřící by možná bylo moc fajn, aby se k nim dostaly informace o tom, o čem svátost smíření je. Bylo by možná hezké, aby během fronty probíhala nějaká projekce o smyslu svátosti smíření: Výzva i význam pokání, svědectví nebo příběh obrácení – co nám přináší, poselství o Boží lásce, která se nabízí a Bůh ji chce dát a skrze svátost smíření pro ni můžeme přijít. Mám zajímavou zkušenost, že pokud mluvíme s dětmi o hříchu, je pro ně nejlépe čitelné, když na konkrétním příběhu společně hledáme, co je tam špatně.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Kdysi byly součástí přijímacích zkoušek na církevní střední školu otázky: které přikázání porušíš, když například vykládáš sprosté vtipy (šesté přikázání). Člověk si to lépe dokáže představit na konkrétních věcech. Nejdůležitější je ukázat lidem, že je možné, aby se věci měnily. Dopředu nad sebou lámou hůl. Pokud se třikrát z něčeho

vyzpovídám a počtvrté už to buď říkat nebudu, nebo tam rovnou přestanu chodit. Tady jde o sílu se otevřít Boží milosti, která nám proti pokušení pomáhá.

Mnoho věřících nechce svátost smíření dělat jinak. Odříkají svůj obvyklý seznam hříchů, a tím to končí. Otázka, co by mohli dělat jinak, je naprosto vykolejí. Od svátosti očekávají, že tam přijdou, odříkají a tím splní povinnost.

Těmto lidem bych rád poradil: Věřte v Boží odpouštění hříchů a hledejte větší jistotu v Bohu než v sobě. Protože Bůh je vždy větší a mocnější než naše hříchy.

Někteří lidé jsou duchovně na výši a někdy v tom převyšují i zpovědníka. V takových situacích je potřeba, aby kněz tyto penitenty nebrzdil, nesrážel k zemi.

Z čeho máš radost?

Pro kněze je vždy velká radost, když přijde člověk, který je vůči zpovědníkovi otevřený. Lidé, kteří hledají Pána Boha. Není to jen otázka vyznání hříchů, ale je to i svědectví, jak Bůh v jejich životě jedná. Popřípadě jak hledají svou cestu, jak nesou kříž v různých těžkostech. Někdo sice může namítnout, že toto není součástí smíření. Ano i ne. Člověk musí být k lidem vnímavý, protože někteří přicházejí jen vyznat hříchy, bez dalších komentářů dostali rozhřešení a odešli žít nový život. Kněz by se měl uchránit toho, že musí na vše reagovat, ke všemu zaujmout nějaký postoj. Taky vždy nemusí zpovědník rozumět celému životnému příběhu, zvláště když ani penitent mu sám nerozumí. Je dobré se ubránit jednoduchým laciným poučkám. Jen Bůh ví, co si nesou a my kněží bychom měli respektovat příběh víry a boj člověka.

13.

Zpověď není výslech

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Svátost smíření jako setkání s Kristem, nikoli jako setkání s hříchem. Tato svátost je velmi vymezena právnicky: tridentský koncil udělal z kněze soudce. Současný problém především v Praze je skutečnost, že mnoho lidí nehledá ani tak odpouštění jako pomoc v životě. Někdy je svátost smíření spíše ke vzteku: byl jsem roztržitý při modlitbě a nepozorný při mši svaté - mnoho lidí takto vyznává hříchy od svých 16 let až do smrti. Už se z toho vytratilo - nejedl jsem v pátek maso. Pro mnoho lidí je svátost smíření zúžena jen na šesté přikázání. Méně lidí se zpovídá z toho, že při důležitých rozhodnutích jsem nebyl napojený na Boha. Mnoho lidí se zpovídá z rodinných problémů: on ten můj syn nechce chodit do kostela apod.

Je rozdíl mezi městem a vesnicí?
Mimo Prahu je to o tom, že jsou Vánoce nebo Velikonoce, na prvním místě není touha setkat se s Kristem.

Na co si kněz má dát pozor?
„Měj to kratší, budou Tě mít radši“ neplatí jen o kázání, ale i o svátosti smíření.

Jan Pavel II. říká, že by kněží měli počkat na to, až se lidé vypovídají a dostanou se k něčemu pořádnému. Někdy je to tím, že chceme zakecat to, co je důležité, za co se ale stydíme. Část zákazníků ve zpovědnici má jiná měřítka, než by kněz předpokládal. Zde zvláště ve věcech sexuality může zpovědník penitenta odradit, zklamat a poslat jej ven z církve. Nemůžeme uznávat postupnost zákona, ale postupnost dobra ano. Speciální položkou jsou lidé úzkostní, kteří se trápí naprosto se vším, především s věcmi, které se jich netýkají.

Otázka ve zpovědnici je velmi choulostivá věc. Zpověď není výslech. Pokud člověk nechce kněze doslova podvést, kněz by měl být v tomto velmi opatrný.

Jsou kněží, kteří usednutím do zpovědnice ztrácejí lidskou tvář, a propadají se pod tíhou úřadu.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
Když se špatný zážitek ze zpovědi spojí s negativním obrazem Krista, který má mnoho lidí z dětství. Penitent by měl odcházet od této svátosti s jednou věcí, kterou si ujasnil, předsevzal, za kterou se chce modlit. Zubař taky nedělá většinou více zubů najednou.

Jednou se mi stalo, že jsem se zasmál u zpovědi. To dotyčného člověka odradilo na několik let ke mně chodit ke zpovědi.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Hlavně na nic nezapomeňte, nedávejte si česnek (smích – myšleno ironicky). Těšte se na setkání s Kristem. Pokud na něco zapomenete, vůbec to nevadí a jistě se tak někdy stane. Svátost smíření je cesta na setkání s Kristem v Eucharistii. Když jdete ke zpovědi poprvé, řekněte to. Nebojte se. Vyberte si dobrého zpovědníka, u kterého nebudete mít strach.

14.

Už není hřích

Někdy mám pocit, že na světě již není hřích. Je smutné, když jediné naše hříchy jsou, že jsem jedl maso v pátek a v neděli jednou vynechal mši svatou. Zpovídat jsme se naučili v dětství a mnoho z nás tam zůstalo. I proto se postupně smysl vytrácí. Bohužel i filmový průmysl nám v tom moc nepomohl. V dostupných filmech nám zpovědníka předkládají jako toho, který sám hřeší, nebo toho, kdo vůbec knězem není. Ve finále to opravdu vypadá tak, že tyto budky jsou již nesmysl.

Zúžili jsme tuto svátost jen na věci kolem několika hříchů: nemodlil jsem se každý den, občas jsem nešel v neděli do kostela, něco okolo toho šestého přikázání. Ale co je především nutné si uvědomit, že hlavním cílem této svátosti je smíření. Ten úžasný pocit, když je člověk očištěný, srovnaný, klidný – zkrátka smířený s lidmi okolo, s Bohem a také sám se sebou.

Bůh je milující taťka, který se těší na to, že nám může odpustit. Stačí si jen říci ...

15.

Setkání s Kristem

Když řeknu svátost smíření, co Tě napadne?
Když se řekne zpověď, napadá mě první slovo setkání. Setkání s Kristem, prostředník je kněz. Setkání s Otcem, který je milosrdný, který mě doprovází na cestě, který mi nabízí, abych chyby poznal, narovnal a dostal posilu do dalšího života. Těším se na narovnání tří cest: vztahu k Bohu, k člověku, k sobě samému. Tato svátost posiluje, očišťuje a připravuje. Je to pro mě vždy nový začátek.

Kdysi jsem měl problém, když jsem řešil hříchy proti šestému přikázání, jít k místnímu knězi. Co si o mně řekne, jak se na mě bude dívat? Tehdy jsem si představil, že nejdu za známým knězem, ale jdu za Kristem. Touto představou a Boží milostí jsem obavu překonal. Důležité je si uvědomit, že jdu za Kristem, setkání je s Kristem, ne s knězem. Zároveň se modlím za kněze, aby byl dobrým zpovědníkem. Potřebuji přece odpuštění a Krista, ne mít strach, co tomu kdo řekne. Jediný, kdo k tomu má co říci, je milující Bůh.

Co bys poradil těm, kdo jdou ke zpovědi?
Aby se těšili na setkání. Aby si uvědomili, za kým jdou, proč tam jdou. Aby se dívali na pozitivní stránku, co zažili a dostali. Až poté, aby se upřímně věcně a stručně podívali na to, co se nepovedlo. A na závěr, aby toto vše odevzdali a radovali se. Aby oslavili, neboť z jednoho obráceného se raduje celé nebe. Aby oslavili setkání a dar milosrdenství nového počátku sklenkou vína nebo litrem piva.

Co Tebe nejvíce trápí, co je nejtěžší?
... když se mně chce ve zpovědnici na WC – smích. Když se lidé vykecávají a nejsou připraveni. Ale to je chyba především nás kněží, protože tyto lidi jsme špatně připravili. Jsou jako ovce bez pastýře. Málo lidí zažilo kající pobožnost. Je mně líto, že lidé jsou v této svátosti bezradní, jsou jako pštros v písku, schovávají se. My jednáme

podle myšlenek, zdání, ale jedině Bůh vidí do našeho srdce, jaký je můj vztah k Němu, k lidem okolo i sám k sobě. Mrzí mě, když přijde penitent, který manualisticky odříká hříchy. Tento způsob ale není za mě špatně. Je to manuál, podle kterého jde. Přirovnejme to ke vztahu se ženou. Na manželku taky nemám návod, ale mám nějaká pravidla. Stejně tak ve svátosti smíření není problém se občas do manuálu podívat, ale nejcennější je ten vztah. Člověk je tvor zapomínající, na něco by mohl zapomenout. Jsou určitě typy lidí, kteří toto potřebují, a není to nesprávná cesta. Vždy je důležité si uvědomit, že je důležité to, co je za tím. Co v sobě neseme, co přinášíme a odevzdáváme. Manuály jsou fajn, pomohou. Vždy je tu ale individualita. Nicméně když na něco zapomenu, nevadí …

V každém případě je nutné si uvědomit, k čemu je svátost smíření. Je to o posilování lásky. Mohu to přirovnat k cyklu ženy. Každá žena, aby mohla být životodárná, tak každý měsíc přichází odumírání a vyloučení vajíčka. Toto žena si neuvědomí. Stejně je to se svátostí smíření. Abychom měli život, musíme jednou za čas odumřít a vyloučit hříchy. Pokud to nedokážu, tak nemohu čekat, že můj vztah s Bohem bude růst.

A potom mě trápí, když člověk zapomene vyslovit, že vyjmenovaných hříchů lituje.

Máme spoustu plánovacích systémů, děláme si poznámky, co máme udělat, na co nezapomenout. Máme tam i připomínku na toto setkání s milujícím Bohem? Stejně tak když jsou dva pohádaní, tak ten vztah není přirozený, nebaví nás. Stejně je to s vírou, s živým Bohem.

Svatý otec František pokaždé, než začne kající bohoslužbu, jde on sám příkladem a jde ke svátosti smíření. Bratři kněží, rodiče, kmotři: příklady táhnou. Když vidí děti, že rodiče chodí ke zpovědi, nemají problém jít také. Je krásný tradiční zvyk: než šly děti ke zpovědi, řekli: Maminko, tatínku, prosím za odpuštění, co jsem nedělal dobře. Jdu ke svátosti smíření.

U této svátosti není důležité, kolik slov řekneme, ale jak o tom sami přemýšlíme, jak toto prožíváme a jak umíme přijmout odpuštění.

Neberme lidem mřížku, jsou lidé, kteří potřebují intimitu. Neurčujme, nabízejme cestu pro všechny. Veďme společnou přípravu například formou kající bohoslužby. Nabídněme lidem zpovědnice, které jsou příjemným místem k setkání.

Napadá mě krásný přístup jednoho spolubratra kněze, který při prvním lockdownu otevřel kostel a nabízel svátost smíření a Eucharistii. My kněží bychom měli jít naproti. Kdysi jsem přijel do jedné farnosti, kde čekali před kostelem. Řekl jsem: „Na co čekáte? Zpovědnice je napravo. Čekám." A hle: přišel člověk k celoživotní zpovědi. Kdybych mlčel, nešel by.

Nebojte se Boha, je milosrdný. Nekonečně odpouštějící. Bůh má úžasnou vlastnost, zapomíná. My kněží si z něj bereme příklad. Přeji všem radost z této svátosti. Je umění se radovat z toho, že jsme hříšní. Když jsme slabí, tehdy jsme silní.

16.

Inspirace z knih

Mezi kněze, kteří mě prováděli posledními měsíci před přijetím svěcení byl i P. Aleš Opatrný. Když jsem se začínal zajímat o toto téma, mluvil jsem s ním a říkal jsem mu, že tu není dostatek literatury. Dnes mu děkuji za to, že mě vrátil do reality, když mě řekl: „ale něco málo tu přece je". Byl velmi pokorný, neboť jsem objevil minimálně tři, které napsal on sám. Postupně jsem objevil několik desítek knih, které mně byly velkou inspirací. Proto další část této knihy věnuji inspiracím z těchto knih.

Úkoly pro kněze

- žije a musí žít mnoho vztahů, dává však pozor, aby se nikdy nedostal do jejich středu, protože ústřední postavení patří Bohu; on, panic pro

království, musí stát stranou, aby ti, kteří ho milují, zažívali, že jsou milováni Bohem, a obraceli se k Bohu;

- se rozhodl, že nebude z těla dělat místo a důvod setkání, jelikož místem a důvodem je Boží srdce a touha po jeho lásce; naučí se tedy střízlivosti gest a tomu, jak citlivě projít kolem druhého, dotknout se ho bez jakékoli dotěrnosti a s respektem pro jeho hranice;
- se naučí respektovat pocity a city druhého, věnuje veškerou pozornost tomu, aby nezpůsobil rozrušení a utrpení druhého, nebere v úvahu pouze své vlastní pocity a kritéria úsudku, ale realisticky dokáže rozpoznat, jak a kde začíná nejen morální zneužívání, ale ještě dříve zneužívání psychické a zneužívání moci nad jinou osobou, nad její citlivostí a intimitou;
- se neustále snaží současně prožívat dva navzájem se zrcadlící vroucí city: miluje Boha lidským srdcem (tedy s intenzitou, ale také se slabostmi a ranami) a miluje člověka (zejména toho zranitelnějšího) božským srdcem nebo srdcem čím dál podobnějším tomu Božímu.[1)]

Spojení s vůlí Boží

Bůh se proto uděluje více duši, která udělala větší pokrok v lásce, to znamená, že dokonaleji spojila svou vůli s vůlí Boží. Má-li proto duše svou vůli naprosto shodnou s vůlí Boží a k ní připodobněnou, je dokonale a nadpřirozeně sjednocena s Bohem a připodobněna jemu. Proto je snadno pochopitelné, že čím více Ine duše svým citem a založením ke stvoření a jejich vlastnostem, tím méně je schopna onoho sjednocení. Nedovoluje totiž Bohu, aby ji dokonale přetvořil v to, co je nadpřirozené. Je tedy pouze zapotřebí, aby se duše osvobodila od těchto přirozených protivenství a nepodobností, tehdy Bůh, který se ji udílí přirozeně svým bytím, bude se jí udílet i způsobem nadpřirozeným prostřednictvím milosti.

Duchovní život je dar

Nejtěžší totiž není měnit náboženské pojmy přijaté z minulosti, ale spíše své srdce a vlastní způsob myšlení a jednání. Duchovní a náboženská proměna se v člověku uskutečňuje jen nesnadno a vyžaduje velkou dávku námahy a oběti. Proto je také pocit bezradnosti vůči vlastní nezralosti víry znamením toho, že jsme se dotkli jádra věci.

Nikdo z nás si sám nedá svůj duchovní život. Ten jsme všichni přijali jako dar. Vždyť je to život Ducha svatého. Proto bychom neměli propadat znechucení, ale spíše

1) Zranění způsobená zneužíváním, str. 112

prosit Boha, aby očistil tu duchovní zkušenost, kterou už jsme prožili. Zbytečná kritičnost, žárlení na druhé, reptání - tyto a jim podobné pocity bychom měli vnímat jako veliké pokušení. Chuť zdržovat se u toho, co je v nás a ve druhých negativní, nemůže pocházet od dobrého ducha. Nemůžeme chtít rozvíjet duchovní život v prostředí odporu a vzpoury. Hledíme-li na vlastní křehkost a hříšnost a na veškerou nedokonalost těch, kteří nás vedli k Bohu, měli bychom přesto děkovat Pánu, že nás i přes veškerou lidskou slabost přitáhl k sobě. Krásný příklad zmíněného postoje nám poskytuje svatý Augustin ve svých Vyznáních: „Velký jsi, Pane, a veškeré chvály hodný: velká je tvá moc a tvá moudrost je bez míry. Chce tě chválit člověk, částečka tvého stvoření, člověk, který v sobě nosí a šíří svoji smrtelnost jako svědectví svého hříchu i svědectví toho, že se pyšným protivíš. A přece tě chce člověk, částečka tvého stvoření, chválit. To ty působíš, že chválit tě je nám potěšením; neboť tys nás stvořil pro sebe, a nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v tobě.“[2)]

Opakujeme stejné hříchy

Musíme se smířit se skutečností, že se náš zápas s hříchem bude táhnout v různých podobách celým naším životem. Vůbec nejúpornější duchovní boj nás čeká v okamžiku smrti. V této pro nás stěžejní chvíli se satan bude jistě snažit zaset do nás semeno pochybnosti v Boží milosrdenství. Přestože se materie našich hříchů mění jen málo, naše vyznání víry v nekonečné Boží milosrdenství se prohlubuje, ovšem za předpokladu, že se upřímně rozhodneme pro nápravu. Musíme pevně věřit v to, že nám vyznání víry v Boha a upřímné zřeknutí se hříchu a satana umožní vyhnout se mnoha ještě horším hříchům.[3)]

Nebezpečí formální zbožnosti

Formalizovaná a nezralá zbožnost klade silný důraz na vnější správné konání náboženských praktik, které mylně ztotožňuje s duchovním životem. Generuje však zpravidla mnoho obav ve vztahu k vlastním neuvědomovaným a neuspořádaným žádostem a potřebám, které vedou člověka s oslabenou vůlí k pádu. V takto chápané zbožnosti je tou nejdůležitější ctností pevná vůle, která umožní udržet na uzdě (rozuměj zatlačit do nevědomí) nežádoucí touhy a pocity, z nichž jsou za nejhorší považovány zpravidla ty, které jsou smyslového rázu. V tom případě lze hovořit o náboženském voluntarismu, ve kterém se všechno točí jen a jen kolem člověka a kolem práce jeho „pevné“ vůle. Lidé, kteří si vykládají zbožnost uvedeným způsobem, zpravidla trpí vnitřní rozpolceností mezi náporem neuspořádané emocionální a smyslové oblasti a slabosti své vůle. Lidská vůle řízená výlučně

2) Augustyn str. 96, 3) Augustyn str. 115

motivy strachu je zpravidla bezradná vůči tlaku emocionálních a smyslových žádostí. Náboženský rigorismus a z něj vycházející voluntarismus často vyústí v nejrůznější neurózy a náboženské obsese. Všechny naše nedokonale uvědomované emocionální a smyslové žádosti (známé v jazyku duchovního života pod pojmem vášně) totiž reagují nesmírně infantilně.[4]

Soukromá zpověď

Zpověď, která byla na počátku veřejná, přešla pozvolna k soukromé formě. Tento přechod se uskutečnil díky mnichům, duchovním otcům, kteří žili jako poustevníci nebo v různých komunitách v askezi a ústraní klášterů. Zde vykonávali rovněž mnoho zázraků uzdravení a vymítání démonů, a tím na sebe zákonitě upoutávali patřičnou pozornost lidu, který je hojně vyhledával.12 Poskytovali laikům možnost mnišského vyznání hříchů a přijetí příslušného pokání, obvyklého v jejich komunitách. Díky duchovní autoritě mnichů se soukromá zpověď rozšířila a stala se v církvi běžnou a vyhledávanou.

Vzniká tak vzájemná důvěra mezi zpovědníkem a penitentem, z které se rodí velké množství zpovědních obřadů, které se mezi sebou značně liší. Duchovní otcové měli velkou svobodu ve výběru obřadu a modliteb k vhodnější duchovní přípravě penitenta ke zpovědi a k přijetí pokání. Tedy pouze podle svého uvážení vybírali modlitby a prosby v nezměrné škále možností. Proto tedy nepřekvapí, že takové obřady nebyly pro svou kreativitu a spontánnost běžně zařazeny do oficiálních liturgických textů, tedy euchologií.[5)]

Emoce ve svátosti smíření

Lidé bývají často smutní, že svátost smíření neprožívají srdcem. Proč tomu tak bývá? Jak na obou stranách zpovědní mřížky spolupracovat, abychom dokázali přijímat Boží dar odpuštění způsobem, který by se nás opravdu dotkl a vedl nás k pozitivním změnám v našem životě?

Abychom dokázali hlouběji prožívat svátost smíření, musíme se učit vnímat a zpracovávat své pocity a myšlenky. Uvědomme si, že pocity nedoprovázejí teprve opravdové odpuštění, ale už předcházející krok: lítost, pokud je živá. Zde může ležet první zádrhel. Nevnímám-li pocitově lítost nad svou vinou, nemohu pocitově prožít ani odpuštění. A prožívat lítost, vinu znamená cítit bolest nad sebou, což není příjemné a my před tím utíkáme. Tím se ovšem zbavujeme radosti z odpuštění. Ignác

4) Augustyn str. 116, 5) Vybrané aspekty fenoménu pokánia, str. 2

radí, abychom prosili Boha o milost prožitku bolesti nad svými slabostmi spojeného s útěchou Božího milosrdenství. Pak se prožíváním viny a lítosti nebudeme zraňovat a v odpuštění se nás dotkne Bůh života. Díky němu dokážeme i sobě odpustit, a pocítíme úlevu.

Mnoha lidem brání v prožívání uzdravující lítosti jedna záludnost. Nevšimnou si totiž, že se jim vědomí a pocit viny z konkrétního skutku nepozorovaně rozšiřuje v pocit jakési neurčité hanby. Vnucuje se jim myšlenka, že oni sami jsou špatní, a někdy dokonce nehodní odpuštění a toho, aby je Bůh přijal. Takový pocit je vnitřně ničí, ale oni si obvykle vůbec neuvědomí, že je to nepravda a klam nepřátelského ducha, který mohou odmítnout. Je pochopitelné, že takovéhoto pocitu hanby nás odpuštění konkrétního skutku nezbaví, a proto nám zpověď nepřináší pociťovanou úlevu. Máme ještě jinou možnost: konkrétní vinu si raději plně pocitově nepřiznat, i když ji slovy vyznáme. Ale ani tento vnitřní manévr k úlevě nevede.

Jsem přesvědčen, že je z obou stran dobré více brát v úvahu duchovní rozměr svátosti smíření a nezůstávat jen na morální rovině. Ve výpovědi těch, kdo se zpovídají, se překvapivě často neobjeví ani Bůh, ani oni sami. Nestačí hovořit jen o tom, co jsme udělali nebo neudělali druhým lidem. Proč si nevzít jako základ přípravy ke zpovědi kromě Desatera také pohled na svůj vztah k Bohu, ke druhým a k sobě?

Povzbuzuje mne zkušenost, že když se na vztah penitenta k Bohu a k sobě ve zpovědi dotážu, nekončí to špatně. Naopak, prožitek a užitek zpovědi se na obou stranách prohloubí a obou stran se dotýká Bůh. Někteří penitenti se sice cítí překvapení nebo zaskočení, ale pak vyslovují krásné nebo bolestné, v každém případě však hluboké a reálné skutečnosti.

Obě strany ve zpovědnici se prostě mohou učit hlouběji chápat, jak svátost smíření nabízet a přijímat s co největším užitkem. Vždyť odpuštění je největší Ježíšův dar, dar, který ho nejvíce stál. A prožitek odpuštění je pozemským prožitkem vzkříšení.[6)]

Skutečné obrácení

Chodím ke zpovědi a vyznávám své hříchy. A přece pouhé vyznání hříchů, jakkoli upřímné, ještě není totéž co obrácení. Po měsíci jdu a znovu vyznávám před knězem tytéž hříchy. V čem by tedy mělo spočívat skutečné obrácení?
Skutečné obrácení začíná u vědomí Boží lásky, protože Pán nás miluje bez ohledu

6) P. František Hylmar, IMMACULATA – NEPOSKVRNĚNÁ (dvouměsíčník) 4/2020, ročník XXIX.

na to, v jaké mravní a duchovní situaci se momentálně nalézáme. Pouhé vědomí zla našich hříchů nás nedokáže změnit. Ke změně života může dojít jedině díky zkušenosti Boží lásky. Zlo svých hříchů si uvědomujeme v kontextu víry v Boži milosrdenství. V tom případě si uvědomujeme pravdu, že hříchem ničíme svůj život i životy bližních. Vědomí hříchu by nás mělo vést k jeho vyznání před Bohem a před knězem ve svátosti smíření. Toto vyznání je symbolem zřeknutí se hříchu a rozchodu s ním. Dokonce i s vědomím, že určitá naše hříšná hnutí a reakce se mohou i nadále opakovat, můžeme vyjádřit před Bohem své upřímné rozhodnutí rozejít se s hříchem. Přesně takový je i smysl předsevzetí ve svátosti smíření.[7)]

Člověka nelze spasit na úkor jeho svobody

Jak zapůsobit na blízkého člověka, aby změnil svůj laxní postoj k náboženským povinnostem, aby nevynechával nedělní bohoslužbu, každodenní modlitbu a zpověď? Ke všemu mému naléhání je zatím bohužel hluchý.

Druhé lidi bychom neměli obracet a zachraňovat násilím. Tím více to platí o našich nejbližších. Bůh sám touží po naší spáse nejdokonaleji a nejhlouběji, avšak nikdy nás nezachraňuje proti naší vůli. Nechová se k nám jako přísný učitel, který tahá žáka za uši ve snaze přivést ho k pořádku. Jestliže tak nejedná Bůh, tím spíše nemůžeme ani my vyvíjet na své bližní tlak v otázkách jejich víry.

Pro našeho bližního, který se zdráhá praktikovat víru, by měl být jedním z našich prvních darů respekt k jeho názorům, zkušenostem a vnitřním prožitkům. My přece dokonale neznáme důvody jeho jednání a toho, co se ve skutečnosti skrývá za jeho odporem k náboženství. Pokud se takto zachováme, svědčíme tím o své víře. Kdybychom se ale naopak vměšovali do náboženského života druhého člověka a do jeho intimních záležitostí ducha, vydávali bychom o Bohu velice špatné svědectví. Musíme si totiž uvědomit, že náboženské zkušenosti patří do oblasti nesmírně intimních lidských prožitků. Viktor Emanuel Frankl prohlašuje, že se mnozí lidé snáze otvírají ve věcech svých sexuálních zkušeností nežli v oblasti náboženských prožitků. Násilné vměšování se do náboženských zkušeností někoho druhého může často způsobit hluboké zranění, pokud o to dotyčný vysloveně nepožádá.[8)]

Zpovědník sedí na cizí židli

Zpovědník by si měl také neustále připomínat, že sedí na „cizí" židli – na Kristově místě. Když se na penitenta obrací slovy: „Uděluji ti rozhřešení..." - nepronáší vlastní,

7) Augustyn str. 122, 8) Augustyn str. 125

nýbrž Ježíšova slova. Toto „cizí“ místo je především místem milosrdenství, dobroty a úcty k člověku, ale také laskavého bratrského napomenutí.

Dalším důležitým rysem zpovědníka je vnímavost, jemnocit a diskrétnost. Papež říká, že by se měl každý kněz, snažit, aby se zpověď nestala odpudivou a nepříjemnou záležitostí. O tuto jemnost se má snažit zvláště ve vztahu k těm, kdo mají „slabou víru nebo teprve nastupují cestu obrácení. Zpovědník také nemá nikdy právo zajímat se o ty oblasti penitentova života, jejichž poznání není nutné ke správnému vyhodnocení jeho jednání“, prohlašuje papež. Dále by „neměl používat slov urážejících city, a to ani v případě, kdy tato slova neporušují pravidla spravedlnosti a lásky“ dodává. [9)]

Kněz by se měl ve zpovědnici vyvarovat určitých klišé, podle kterých by řešil veškeré zdánlivé podobné problémy penitentů. Při vyznání hříchů má zpovědník v případě nejasnosti samozřejmě právo položit doplňující otázku. Měl by však přitom postupovat nesmírně jemně a diskrétně. Měl by se vyhnout otázkám, které by penitentovi mohly být nepříjemné nebo by ho mohly nějak zranit. Neměl by se ptát ani na to, co se bezprostředně netýká přímo zpovědi. Zbytečné nebo málo diskrétní dotazy často zanechávají hluboká zranění. Penitent je může vnímat jako vměšování se do jeho intimních záležitostí, které nemá se zpovědí nic společného.

Penitenti dokážou projevit pochopení mladému knězi a dobře vědí, že mu zatím mohou chybět potřebné zkušenosti. Neočekávají od něho vyčerpávající a moudré poučení. Jeden můj spolubratr mi vyprávěl o reakci jisté starší dámy. Po vyznání hříchů jí dával nějaké vznešené poučení a povzbuzeni. V určitém okamžiku ho ona dáma jemně přerušila slovy: „Tak, synku, a teď mi uděl rozhřešení.“[10)]

On ve své dobrotě a lásce čeká často dlouho a dlouho na hříšníka, volá jej tím nejrozmanitějším způsobem (hlasem svědomí, kazatelů, nehodami atd.) k sobě, a jakmile hříšník poslechne, nepravosti své zkroušeně lituje, upřímně se z ní vyzná a pokání za ni učiní, a tu přijímá jej zase na milost, otvírá mu opět bránu nebeskou, skýtá mu poznovu naději na blaženost věčnou![11)]

Různí autoři i kazatelé vyjmenovávají různé typy falešných představ o Bohu, přičemž ani jejich počet ani pojmenování ani typologie nejsou nikdy vyčerpávající a úplně přesné.

9) Augustyn str. 130, 10) Augustyn str. 137, 11) Bělina, str. 7

U nás asi nejznámější výčet prof. Frielingsdorfals uvádí jako nejzávažnější tyto falešné představy o Bohu: trestající, Bůh soudce“, démonický Bůh smrti“, „Bůh účetní“ nebo „Bůh zákona“ a přetěžující „Bůh výkonu“. Právě poslední z falešných představ označuje autor za specifické pokušení naší doby. Jeho kniha je výsledkem letité pastorační i psychoterapeutické praxe, rozhodně patří k nejlepším na dané téma a stojí nejen za přečtení, ale za důkladné prostudování.[12)]

„Boha policajta“ nelze milovat, toho se můžeme jen bát. Ale strachem žádný vztah lásky neroste, naopak bázeň vede člověka k tomu, aby na Boha zkoušel „pštrosí politiku“, aby se Bohu vyhýbal, aby od něj utíkal, aby se před ním schovával, tak jako kdysi Adam ve stromoví zahrady.

Můžeme si být jisti, že „nikdy, opravdu nikdy není Bůh trýznitelem lidského svědomí“ (bratr Roger). Každý, kdo poznal Boha milosrdného, nepřestane bojovat proti karikatuře Boha neúprosného a zaměřeného jen na naše přestupky a hříchy. Svatá Terezie z Lisieux vydává svědectví o jiném Bohu: „Zdá se, že kdyby všichni tvorové měli tytéž milosti jako já, nikdo by se Pána Boha nebál, ale že by byl bláznivě milován a že žádná duše by ho nechtěla zarmoutit, a to ne ze strachu, z lásky,“[13)]

Bůh ,,záchranář“ je sice hodný a milosrdný, ale opět notně zredukovaný Bůh - omezený na svou funkci ochrany člověka před vším zlým, těžkým a nepříjemným. Neznamená to, že bychom Boha nemohli či neměli prosit o pomoc v nouzi a o ochranu před vším zlem, ale problém nastává, jestliže Boha hledáme a voláme k němu jenom tehdy, když jsme v tísni, ale jinak nás vůbec nezajímá.[14)]

12) Karikatury Boha str. 36, 13) Karikatury Boha str. 51, 14) Karikatury Boha str. 58

17.

Nevěřím v Boha...

- který by o mě nestál, nechal by mě přijít na svět jen omylem;
- kterému by na mne nezáleželo, neměl by ve mně zalíbení;
- který by mě s láskou nepřijímal takového, jaký jsem;
- který by si přál, abych z něj měl strach a úzkost: který by mě hodnotil jen podle výkonu;
- který by na mne číhal, aby mě přistihl při činu; který by mi nepřál žádnou lidskou radost;
- který by neměl pochopení pro mou slabost, nestálost a zapomnětlivost;
- který by litoval, že mi kdy dal svobodnou vůli;
- který by se na mne hněval a nechtěl mi dál odpouštět;
- který by mi řekl, že jsem ho zklamal, a nechtěl mi dát novou šanci;
- který by si liboval v mém utrpení nebo byl netečný, když trpím;
- který by mi bránil růst, rozvíjet se a podnikat nové věci;
- který by měl raději ty, kteří nic neriskují, a tak si neumažou ruce;
- který by nijak nereagoval na mé otázky a hledání:
- který by mě opustil, jakmile se od něho začnu vzdalovat;
- který by se nechtěl dát poznat tomu, kdo ho s upřímností hledá;
- který by sám nehledal všechny, kdo ho ještě nezačali hledat. [15)]

Obnovená liturgie

Zpověď, svátost pokání, je v obnovené liturgii této svátosti nazývána též svátostí smíření. Církev se tak snaží zdůraznit jako přímý způsob spojení člověka s Bohem uskutečňující se prostřednictvím této svátosti; neboť pokání vede k tomu, abychom milovali Boha a zcela se Mu odevzdali (Pavel VI.).

Zpověď je pro mnohé z nás častým úkonem, a právě proto je vystavena trvalým

15) Karikatury Boha, str. 83

nebezpečím: návyku, rutině, formalismu. Zpověď nemůžeme chápat jen jako jedno z mnoha cvičení zaměřených na růst v duchovním životě. Je to svátost, znamení dané nám samým Kristem, v níž se Bůh skutečně setkává s člověkem. Svátost smíření je cestou k Otci, kterou nám ukázal sám Kristus. Jít touto cestou od nás vyžaduje citlivé srdce plné víry.[16)]

Svátostná zpověď jest zkroušené vyznání, ve kterémž hříšník na sebe hříchy, jichž se po křtu svatém dopustil, ustanovenému knězi žaluje, aby mocí klíčů odpuštění dosáhl.[17)]

Jak se připravit

Někdo se zpovídá často a trápí ho jednotvárnost tohoto konání. Jiný se zpovídá méně často a mnohdy neví, z čeho se vlastně zpovídat. A potom jsou ti krásní vyhlížení a očekávaní „marnotratní synové" navracející se z dálky, kteří se chystají ke smíření s Bohem po létech nebo desetiletích.Každý přichází z jiné situace, ale všichni mají stejný úkol: setkat se s odpouštějícím Kristem v církvi tak, aby odešli osvobozeni a uzdraveni. Předkládaný sešitek má být pomocí k tomu, aby se tak stalo. Nabízí nejdřív několik myšlenek pro orientaci, ze kterých si každý může vybrat to, co pro svou situaci právě potřebuje. Dále základní vysvětlení jednotlivých částí svátosti pokání, jak je uvádí liturgická kniha „Obřady pokání". A potom obsahuje čtyři pomůcky ke zpytování svědomí – zpovědní zrcadla pro dospělé - dvě všeobecná a dvě zvláštní (pro manžele a pro motoristy). Nejsou to vyčerpávající katalogy hříchů, jsou to skutečně zrcadla. Mají jen pomoci k tomu, aby se člověk pravdivě viděl, poznal, a tak mohl upřímně hledat u Krista pomoc a záchranu tam, kde jí skutečně potřebuje, a tak zlepšit svůj život.

Není nic podivuhodného na tom, že se člověk cítí někdy lépe, někdy hůře. Na každého z nás působí řada vlivů. Nejen zdravotní stav a třeba počasí, ale také naše vnitřní vyrovnanost i vnější okolnosti, které nás právě zasahují. Všechny moudré příručky duchovního života říkají, že si člověk nemá těchto nálad a rozpoložení příliš všímat, že se jimi nemá nechat poutat.

Mohou ale nastat situace, kdy se ani v modlitbě, ani v křesťanském společenství nebudeme cítit dobře a to proto, že nám bude překážet náš hřích. Ježíš je zla zcela prost, a tak člověk, který ví, že udělal v lidských vztazích nebo ve vztahu k Bohu nějakou hrubku, se před ním necítí nejlépe. A také mezi ostatními křesťany je mu třeba trapně.

16) Augustyn, Jak se zpovídat, str. 5, 17) Zpovědnice: Pecháček, str. 26

Pokud si svou vinu přizná, a proto se potom neodvažuje Ježíše v modlitbě oslovit, nebo přijít mezi křesťany, je to sice od něho velmi poctivé, ale přece jen to není správné. V evangeliích vidíme, že Ježíš nikde nestíral rozdíl mezi dobrem a zlem, že nemával nad hříchem rukou, ale že současně nikdy nebyl tvrdý vůči hříšníkům, kteří svou hříšnost uznávali. Naopak, vyhledával je a pomáhal jim a několikrát dal jasně najevo, že přišel právě kvůli nim, aby je přivedl k Otci. Chtěl obrácení lidi – pokání.

Toto slovo je známé, ale v obecném používání je často znetvořené. „Za pokání" jde někdo navštívit nepříjemného člověka, udělá práci, kterou už tři týdny odkládá, protože se mu do ní nechce... Jistě, pokání začíná tím, že dáme do pořádku to, co svými silami dát do pořádku můžeme, ale pokání není jen to, a už vůbec to není věc hlavně nepříjemná.

Co je tedy pokání? Je to změna, při které se člověk vrací tam, kam patří, když se pokáním vrací k Otci. Teprve potom jde o uskutečnění takového obrácení, k němuž jsme v evangeliu vyzýváni, a které je zcela plasticky zobrazeno v podobenství o návratu ztraceného syna. Člověk, ponechaný se svými hříchy sám sobě, to je postava sice pravdivá, ale vlastně tragická. Tak si v životě stojí (všechna čest, ovšem!) každý poctivý nevěrec. Křesťan není této poctivosti zbaven. Ale má možnost, protože díky víře „vidí dál", dojít se svými hříchy tam, kde je přijat. A vede jej tam právě Ježíš, ten, který nepřišel povolat spravedlivé, ale hříšníky, který hříšníky přijímal a k pohoršení jiných s nimi jedl, který k nim přišel jako lékař k nemocným. Takto nám tedy může být Ježíš, spravedlivý a bezhříšný, blízký i v našich vinách – jako ten, kdo je se svou laskavostí nablízku každému, kdo se ocitne v neštěstí hříchu a ví o tom a nedělá z hříchu přednost či nicotnost.

A zpovědník při svátosti smíření? To je především znamení. Jeho naslouchající ucho a pro jiné mlčící ústa jsou znamením přijímající a léčící lásky Boží, která chce člověka uzdravit a zachránit, ne odmítnout, odsoudit nebo pohanět. A je také znamením církve, v níž se hříšník může cítit špatně, ale která ho ve jménu Ježíšově svou vírou a modlitbou objímá a doprovází na cestě pokání, a do níž se odpuštěním uzdravený člověk vrací jako její zdravá, „práce schopná" a plnoprávná součást.
Mnoho lidí se domnívá, že napřed dělají pokání, a teprve potom se k Bohu přibližují. To je omyl. Člověk může dělat pokání jen tehdy, když ho zasáhla Boží láska, projevená v Kristu Ježíši, když skutečně věří evangeliu.

Když se zadíváme do evangelia, vidíme, že pokání není nikdy čin ve smyslu „něco za něco“ (udělej to a to, a budeš ospravedlněn, očištěn, bude ti odpuštěno). Pokání je věc víry, a proto je to věc vztahu. Jde o vztah naší důvěry Bohu a jde o nápravu vztahu mezi námi a Bohem. A z evangelia je také jasné, že tuto nápravu koná především Bůh sám, i když ne bez člověka. Ovšem člověk sám by jí nikdy nevytvořil. Tedy ne tak, že je jen „na mně něco očištěno“ a proto mohu jít k přijímání, ale protože jsem uvěřil Ježíši, vracím se s ním k Otci. A vracím se s ním současně plně mezi křesťany, do církve, kterou vlastně každým špatným jednáním, myšlením, chtěním, zraňuji a vzdaluji se od ní. Proto mám po smíření právo chovat se jako křesťan, tedy volně a s důvěrou přistupovat k Otci, když věřím v Krista, modlit se v plné jednotě s ostatními, být s nimi hostem u stolu, k němuž nás Ježíš jakožto své učedníky zve. Samozřejmě, že Božím odpuštěním „je duše očištěna“, ale tomu nelze rozumět tak, jako když se dají vyčistit šaty, ale tak, jako když se smíří a sjednotí rodina po nedorozumění.

Z toho všeho je jasné, že celé smíření začíná mnohem dříve, než člověk přikročí ke svátosti smíření, že je to víc, než podrobné nalezení a vyjmenování hříchů - že je to cesta, a to cesta velmi šťastná, i když ne vždycky lehká.[18)]

18) Opatrný str. 2- 4

18.

Svátost smíření nemusí být rutina

Všeobecně jsme zvyklí vycházet při zpytování svědomí především z hříšných skutků, které se staly od poslední zpovědi. Tyto skutky počítáme často velmi důkladně a trápíme se jejich četností. Zpytování svědomí však nemůže být jen vypočítáváním hříchů, ale také a především zkoumáním svého svědomí, zkoumáním hloubky své víry.[19)]

Zpověď, svátost pokání, je v obnovené liturgii této svátosti nazývána též svátostí smíření. Církev se tak snaží zdůraznit smíření jako přímý způsob spojení člověka s Bohem uskutečňující se prostřednictvím této svátosti; neboť pokání vede k tomu, abychom milovali Boha a zcela se Mu odevzdali (Pavel VI.).

Zpověď je pro mnohé z nás častým úkonem, a právě proto je vystavena trvalým nebezpečím: návyku, rutině, formalismu. Zpověď nemůžeme chápat jen jako jedno z mnoha cvičení zaměřených na růst v duchovním životě. Je to svátost, znamení dané nám samým Kristem, v níž se Bůh skutečně setkává s člověkem. Svátost smíření je cestou k Otci, kterou nám ukázal sám Kristus. Jít touto cestou od nás vyžaduje citlivé srdce plné víry. Výchova člověka k dokonalé víře často postrádá hlubší chápání svátosti smíření. Nejvíce pozornosti se asi věnuje zpovědi v době přípravy dítěte na první svaté přijímání. Vždyť 9 až 10leté dítě není ještě schopno pochopit celé tajemství uskutečňované v obřadech, které vykonává. Mnoho lidí však na této etapě svého duchovního zrání ustane.[20)]

Pocity povýšenosti, domýšlivosti a pýchy

Tím, že nás Bůh stvořil ke svému obrazu a podobě, povolal nás k velikosti. Naším neštěstím je, když se ve své porušenosti hříchem snažíme budovat svou osobní velikost sami na sobě, ne na Bohu a jeho vůli. To je podstatou naší pýchy.

19) Augustyn, Jak se zpovídat, str. 37, 20) Augustyn, Jak se zpovídat, str. 5

Naše pýcha se může projevovat velmi různými způsoby: usilováním o úspěch za každou cenu, bez ohledu na vlastní svědomí, na jiné lidi, či na své zdraví; v přemrštěné péči a v používání všech prostředků k jejímu udržení; v urážlivosti a pomstychtivosti; v nekritické domýšlivosti, aniž je k ní skutečného důvodu. Pýcha je prvním hříchem a pramenem všech ostatních hříchů; proto se tento hřích snad nejobtížněji odhaluje a přiznává. Malicherné ulpívání na „malých hříšcích" může být nejednou při zpytování svědomí únikem před odhalením a přiznáním hříchu pýchy.

Při zpytování svědomí se ptejme: v jakých životních situacích, rozhodnutích, volbách či jiných souvislostech se projevila moje pýcha a jaké měla zabarvení; jak se projevuje moje honba za vlastní velikostí, za tím, co je nad mé síly? (srov. Ž 131). Neusiluji o životní kariéru za cenu kompromisů s vlastním svědomím?

Neponižuji se na jedné straně před výš postavenými a naopak nepohrdám těmi, které považuji za níže postavené, než jsem sám? Nepěstuji v sobě pocit povýšenosti vůči ostatním? Nepodléhám jakémusi falešnému perfekcionalismu, který mi velí cedit komára, ale polykat přitom velbloud? (srov. Mt 23,24).

Pocity nespokojenosti, stísněnosti, smutku a apatie

Pýcha je zdrojem neuskutečnitelných tužeb a snah člověka. Když se nám takové tužby a snahy nesplňují a splnit se nemohou, protože jsou nereálné - přepadávají nás pocity nespokojenosti, stísněnosti, smutku a apatie. Naše pýcha nám velí trápit se kvůli tomu, že nejsme takoví, jaké by nás chtěla mít.

Podléhání těmto pocitům je příčinou nedostatku aktivity a rezignace na život, nedbalosti ve vykonávání svých povinností, lenivosti a těžkopádnosti v duchovním snažení, egocentrismu. Podléhajíce vlastní nespokojenosti a stísněnosti dovolujeme, aby nás řídil zlý duch, který zasévá především pocit nesmyslnosti a pochybnosti v Boží působení.

Snažím se uvést do správného poměru nezdary, poklesky a slabosti tím, že překonávám své znechucení a nespokojenost? Obracím se ve svém zoufalství a smutku modlitbou k Bohu a snažím se v sobě vzbudit víru v milosti působící v mém životě? a druhé své depresivní stavy nešířím kolem sebe atmosféru zahořklosti ponurosti? nespokojenost se bližními se světem může být jedem, jímž otravuji život bližních, které mi přece poslal na mou životní dráhu sám Bůh.

Pocity neklidu a obav

Často žijeme ve větších či menších obavách o sebe a o své blízké. Strachem, zbytečnou starostí (srov. Mt 6,25) trápíme sebe i druhé a pokoušíme se ovlivnit dokonce to, co na nás absolutně nezáleží. Poddávání se strachu bývá nezřídka právě projevem nedůvěry jak v Boha a ve své bližní, tak v sebe sama.

Nepoddávám se pocitům obav o sebe, o svou budoucnost? Snažím se svěřit Bohu rozuzlení těžkých situací, ve kterých já sám nevidím řešení? Netrápí mě zbytečné usilování a zbytečná péče o věci dočasné? Důvěřují opravdově v prozřetelnost nebeského Otce, který nejlépe ví, čeho je mi zapotřebí?[21)]

19.

Návrat ke křtu

Svátost smíření není ani výše zmíněné „očištění“, aby se kajícník sám sobě líbil, ani pouhá „vstupenka“ ke svatému přijímání (ač je samozřejmě smíření s Bohem nutné), ale je to „opravný prostředek“ po křtu, ve kterém byl člověk zásadním způsobem smířen s Bohem. Je to setkání s Bohem, který uzdravuje z hříchů. Boží čin v člověku a vůči člověku, o nějž člověk stojí, ale nemůže si ho sám „zhotovit“, zasloužit ani něčím dostatečně nahradit.

Svátost smíření nelze dost dobře chápat bez prohloubeného chápání křtu. A dodejme, že křest nelze dost dobře chápat bez reflektované zkušenosti s křtem dospělých. Ve

21) Augustyn, Jak se zpovídat, str. 39, 22) Pastorace svátostí str. 83

křtu je člověk smiřován s Bohem a s církví a tím zachráněn pro nebe, což asi lépe vnímáme u dospělého křtěnce než u křtěného miminka. Ve svátosti smíření se děje v podstatě totéž. Člověk se tedy navrací do stavu, v němž byl po svém křtu.[22)]

Nově vypraný šat

Vracím se napořád k podstatě zpovídání se. Obdivuhodně skrytá tradice tichého Beránka uvnitř církve, do které nenahlédneme, byť bychom byli sebevíce poučení, sebevíce analyzující. Jak opakuje světice Juliána z Norwiche: Celé množství pochopení u nejnadanějších hlav nepronikne do láskyplného přání žhoucí Pánovy lásky: odpustit nám hříchy. Vybavuji si také prosté poučení od dobré sestry Leontiny v sirotčinci boromejek v Poběžovicích (Ronsberg), které jsem dostala k první zpovědi. Hovoří-li o zpovědi člověk, jenž se mile usmívá a sálá z něho dobro, nabídne nám více než poučující systematik, jenž si na svých slovech možná až tuze zakládá. Říkala: Ve svaté zpovědi Spasitel opět vypere skvrny na našem svatebním šatu a šat posvěcující milosti bude bělejší a krásnější než předtím. Všude tam, kde byla skvrna nebo trhlina, přijde zářivá perla. O tolik se stane vznešenějším. Kdyby se to četlo u nějakého dávného mystika, tak by to bylo bohužel ihned negováno, protože více než na to, co by onen řekl, se díváme v prvé řadě na slovo, které nás bohužel doslova až uráží: mystik. Ale byla to „jenom" sestra Leontina v jednom českém zapadlém městečku.[23)]

Povinnost se zpovídat

Příspěvek nepodává zevrubnou „teologii zpovědnice". Přeje si jen nastínit to, čím se někdy sami zaobíráme; smíme dokonce poznat, že tytéž otázky si kladou titíž vedle nás. Že ve „stejné frontě" na svátost smíření, obrazně řečeno, stojí představený, podřízený, rodič i dítě, má nejen formativní a sociální dopad, ale nabízí vlastně základní možnost, jak sám Pán může hlouběji vstoupit do života těchto zmíněných: abychom byli zajedno podle rytmu jeho Srdce a v duchu jeho milosrdenství.

Pokud si nás Pán svátostmi může „vylaskat" (vždy v náš prospěch) tak, jak on sám chce, aniž bychom mu k tomu museli dávat dopředu souhlas, potvrzuje se i ve svátosti smíření takzvaný dialog víry. Nepromlouvá jen recipient, ale přednostně Darující.

Síla je v bolesti, která je nesena z lásky. Je důležité, že ve mně postupně vítězí vědomí, že zpověď je kvůli setkávání se s Pánem, jenž se na mne nesmírně těší. Všechny souvislosti ve smyslu: už abych byl čistý, mám to za povinnost, nevyzpovídám-li se, budu „protivný" a nebudu mít ani sílu k pořádné modlitbě apod., jsou důležité: ale

23) Vyprávění o svátostech , str. 56

nakonec je nejútěšnější vědomí, že patřím Bohu.
To, že nám někdo probodává srdce, i když jsme právě přijali dobrou svátost smíření, potvrzuje zásadu spirituální teologie:
stupeň i úroveň duchovního života se neměří útěchami, ba ani uměním snášet protiklady, ale tím, že jsme zase blíže našemu Pánu, jemuž necháváme naprostou svobodu skrze naše srdce jednat a milovat!

Vycházíme-li k němu mimo tábor a snášíme urážky jako On, představuje to obrovskou dispozici milujícího srdce, které více než hříchy žije podstatou Kristova života. Pán znova a znova přichází jako největší Čistota světa.[24)]

20.

Příprava na svátost smíření

- obyčejně přicházím ke zpovědi „z voleje“;
- vesměs svízelná (možná je tady důvod, proč chodím ke zpovědi nerad); vím, že Pán zná každou mou slzu;
- byla fáze, když jsem si podtrhával zpovědní zrcadlo v kancionálu, pak jsem se snažil zpytovat podle Desatera, pak podle hlavních hříchů, nakonec mi nejvíce vyhovuje, že se dívám na tři zásadní okruhy – vztah k Bohu, k lidem a k sobě (byť vše bylo provázáno mezi sebou);
- dlouho jsem nechápal obrovskou svobodu, že mám při zpovědi říkat to, nač jsem se připravil a nač vzpomněl (či z lístku přečetl) - ostatní, pokud to nezapírám, mi

24) Pramen dokonalé útěchy, str. 31

Pán odpouští (kněz dával rozhřešení a sám jsem si ještě najednou vybavil dvě věci, které jsem opomněl);

- s přibývajícími lety vnímám, že jde spíše o ponor do Pánova srdce, z něhož klidněji jsem schopen vyslovit to, co se pořád opakuje, a aniž bych si z přípravy na zpověď odnášel skleslost;
- je to osvojená zkušenost, pokud se připravuji svižně,
- nutné je doprovázející vědomí nehodnosti před Pánem, upřímně a věcně; ale též vděčnost za jeho milosrdenství;
- oprostil jsem se od toho, co si o mých hříších říkají druzí;
- často nemám k dispozici svou komůrku, kde bych bez časových limitů mohl vše Pánu říci – anebo zase naopak nespěchám ani nevyžaduji komfortní místo (kvůli němuž bych se nakonec přípravy snad i zřekl);
- je moudré doporučení, pokud přípravu začínám a končím formální modlitbou (například na začátku Otčenášem, na konci Zdrávasem), aniž bych musel kvůli roztržitosti neustále začínat;
- byla fáze, kdy jsem si hříchy psal, nyní je fáze, kdy lístek nepoužívám (přesto pokud jde o generální či úhrnnou zpověď, taháček" použiji);
- hodně jsem získal tehdy, když jsem jako rodič začal při prvních krůčcích ve zkušenosti se svátostí smíření připravovat ke zpovědi dítě;
- ačkoli nejlépe „rezonuje" taková příprava, kde do mne zapadají podněty z Písma, liturgie, připomínky nejbližších, provinění reflektované, přesto jsem se naučil přijímat to, co se právě nabízí – vědomí odpovědné pravidelnosti i za „pochodu" nejlépe formuje osobní vztah k Bohu;
- zásadně si uvědomuji, že zanedbávání zpovědi s kvalitou modlitby a s každodenní komunikací.[25)]

25) Pramen dokonalé útěchy, str. 45

21.

Nový život

Ve svátosti smíření, ve světle Božího slova a skrze rady zpovědníka můžeme poznat do hloubky náš život a najít sílu k překonání našich nedostatků a chyb, které nám brání (kvůli lenosti, nedbalosti a povrchnosti nebo kvůli závislosti na zvycích) žít dobrý a krásný život. Milost této svátosti nás uschopní k tomu, abychom před Ježíšem nechali „svůj džbán" - dosavadní život – a začali život nový.[26)]

Drama zpovědi

Ve snaze udělat všechno přijatelné, lehké a příjemné přestali jsme mluvit o svátosti pokání a o zpovědi a mluvíme o svátosti smíření. Vzbuzuje to dojem, že jde o něco mírného, že se setkáme se smířlivým a nesmírně vstřícným přístupem, že to vlastně ani jinak nemůže skončit. Kdybychom nebyli tak hrozně povrchní, musili bychom si všimnout, že smíření může přijít jen jako velmi krásné vyústění nějakého sporu, ve kterém jsme se octli. Už to je krok na cestě ke správnému pochopení této svátosti.[27)]

Není šťastnější postavy než hříšník

Rozhřešení, kterým nám Bůh vzkazuje své odpuštění, má silu uzdravení a spíše znovustvoření. Jsme očištění od mrtvých částí svého života, jsme zbaveni chorobného stavu a pozváni zpět do plného života. Bylo by nesmyslné si myslet, že vykonáme nějaké formální dílčí pokání a pak půjde vše stejně jako dřív. Jediné pravé pokání je odhodlání změnit svůj život a vydat se jiným směrem, přijímat lásku a podávat ji dál, vstoupit do jediného celku stvořitelova díla a plnit jeho vůli. Přijmout jednotu a službu druhým, o nichž Kristus mluvil při poslední večeři. Tam, ve večeřadle začíná konec druhého dějství, doba nezadržitelného vzestupu zla, který vrcholí při Kristově smrti. Jeho zmrtvýchvstání je počátkem dalšího dějství, které vyústí v nekonečné radosti jednoty milujících.

26) Já se zpovídám taky, str. 54, 27) Zpověď, svátost smíření, str. 11

Zdá se to možná divným, ale v tomto dramatu není ubožejší postavy, než nadutý pokrytec, který ve svém sebeuspokojení neviděl na sobě žádnou vinu, a není šťastnější postavy než hříšník, který svou vinu poznal a vyznal ji před Bohem jako vinu, svou a velikou, nevymlouval se na druhé, neuhýbal a nechtěl se skrýt. Není důstojnější postavy, než kajícník, omilostněný hříšník, který celý zbytek svého života věnuje dobru, aby se Boží láska, kterou jako záchranu dostal, rozproudila a nesla zdraví a život vždy dál a dál.

Máme-li pochopit, čím je naše zpověď, musíme ji uvidět jako nepatrnou příhodu tohoto velkého dramatu. Nepatrnou z hlediska celku vesmíru a lidstva, ale pro nás samé shrnující celý děj do rámce našeho života.[28)]

22.

Inspirace z Písma svatého

Nejlepším světlem k poznání našeho života je Boží slovo. Když Boží slovo z jakéhokoliv důvodu schází při samotném slavení svátosti smíření, je vhodné, aby kajícník zahájil přípravu na přijetí této svátosti tím, že si přečte vhodný úryvek z Písma svatého. Boží zvěst o Božím od puštění a milosrdenství může kajícníka vést k novému pohledu na jeho život. Kajícník může použít některý z následujících textů.[29)]

28) Zpověď, svátost smíření, str. 28, 29) Confiteor, str. 5

- **Iz 53,4-6**
- **Ez 11,19-20**
- **Mt 5,13-16**
- **Mt 6,14-15**
- **Mt 9,9-13**
- **Mk 1,14-15**
- **Lk 6,31-38**
- **Lk 15,1-7**
- **Lk 15,11-32**
- **Lk 17,1-4**
- **Jan 8,1-11**
- **Jan 20,19-23**
- **Řím 5,8-9**
- **Řím 12,1-2.9-19**
- **Ef 5,1-2**
- **Ef 6,10-18**
- **Kol 1,12-14**
- **Kol 3,8-10.12-17**
- **Žid 12,1-5**
- **I Jan 1,6-9.9**
- **Zj 2,1-5**

Sebezpytování optikou lásky

Sebezpytování však musíme konat optikou lásky k Bohu a k bližnímu. Dívat se na svůj hřích způsobem: „nejít v neděli do kostela je těžký hřích, ale roky nemluvit s bratrem kvůli majetkovému sporu je v pohodě, protože za to může on" je absolutně mylné.

Velmi dobře to definuje Katechismus katolické církve, který uvádí: „Smrtelný hřích ničí v srdci člověka lásku těžkým porušením Božího zákona; odvrací člověka od Boha, který je jeho posledním cílem a jeho blažeností, a to tím, že dává přednost nižšímu dobru před ním. Všední hřích ponechává lásku, naživu, ačkoli ji uráží a zraňuje."

Zpovídáme se ze všeho možného, ale z hříchů proti lásce se zpovídáme málo. Nemilovat Boha a nevěřit mu je základním hříchem. Jedná se vlastně o již zmíněnou pýchu, která značí, že milujeme jenom sebe a věříme pouze sobě.

Někdy míváme otázku, kdo je nejvíc zodpovědný za Ježíšovu smrt – jestli velekněží a farizejové, nebo Pilát. Zodpovědný je však každý z nás – ho zabili svým hříchem, svou neláskou k němu a k bližním.[30)]

Bez Boží lásky to nezvládneme

Víme, že naše schopnosti nebo ctnosti nám nemohou zjednat právo na boží lásku a dar jeho milosti. Mohli bychom se v koutku duše ale domnívat, že náš hřích, naše slabost, naše nouze, ve které si někdy tak trochu libujeme, nám zjednává jakési „právo" na boží milosrdenství a odpuštění – tak, jako si někdy nedužívé děti tyransky činí nárok na bezvýhradnou lásku rodičů. Před Bohem si nemůžeme činit tento nárok, i v hříchu zůstáváme chudými.

Musíme se především soustředit na boží lásku, a ne na pitvání vlastních selhání a nedostatků. „Jestliže nás naše srdce odsuzuje, Bůh je větší, než naše srdce" (1Jan 3,20). Zkoumání našeho spletitého nitra nás snadno může uzavřít do neplodného špatného svědomí. Pravdivý pohled na naše hříchy nám zprostředkovává jedině láska, která se zjevila na kříži. Nikdo nemůže snést přímý pohled na svůj vlastní hřích, aniž by přitom ztratil odvahu a upadl do sklesloti – jinak je ještě nezralým, naivním dítětem. Jedině boží světlo, to jest Bůh sám, nám může naplno otevřít oči pro skutečnost, které říkáme hřích, a přitom nás nesrážet do zoufalství, ale uzdravovat nás.

Když přistupujeme ke svátosti smíření, jsme vůlí boží vedeni k prameni života a uzdravení v krvi Kristově. Účast na smrti a vzkříšení ze smrti nepůsobí žádné další utrpení. Ne že by krok vyznání byl něčím příjemným, ale je to bolest, spojená s novým zrozením, dotek smrti na místě jejího zničení.[31)]

Ježíš čeká ve zpovědnici

Někteří lidé namítají, jak nám může druhý člověk odpouštět hříchy. Zapomínají přitom na skutečnost, že hříchy neodpouští kněz, ale Ježíš skrze osobu kněze. Sv. Faustyně jednou řekl Ježíš toto:„„Když se přicházíš vyzpovídat, buď si vědoma, že to já sám na tebe čekám ve zpovědnici. Zahaluji svou přítomnost osobou kněze, ale sám působím v duši." Platí zde jednoduchá zásada: pokud se nedokážeme vyznat před člověkem, nedokážeme se vyznat ani před Bohem.

Třebaže je to v současnosti velmi moderní, kněze nenahradí ani psycholog, ani psychiatr. Tím samozřejmě nechci říct, že tyto profese nejsou důležité. Každý

30) Sedm kroků k dobré zpovědi, str. 23, 31) CTaké se neradi zpovídáte, str. 16

zkušený kněz umí rozlišit, kdy je člověk spoután hříchem a kdy nějakou poruchou nebo nemocí, a sám ho v takovém případě pošle za kompetentním odborníkem. Ani psycholog, ani psychiatr ovšem svému pacientovi nemůže odpustit hříchy. To může udělat jedině Ježíš skrze osobu kněze.[32)]

Opravdové pokání

Umrtvování hříchu v sobě jistě zahrnuje pokání. Skutečné pokání je ovšem něco osvobozujícího a nemá nic společného se „světským zármutkem", který by nás naopak ještě více svazoval (2. Korintským 7:10). Takový zármutek totiž pramení jen ze strachu, že nás Bůh potrestá. Říká nám: „Buď budeš činit pokání, nebo to od Boha pěkně schytáš." Zaměřuje se jen na to, co nám naše počínání přinese. Naše výčitky svědomí nejsou v takovém případě ničím víc než jen maskovanou sebelítostí. Můžete se plazit v prachu a vyznávat své hříchy, jak chcete, ale vaší skutečnou motivací je jen snaha vyhnout se bolesti a přesvědčit Boha, ostatní i sebe, že si nezasloužíte moc přísný trest. Zkrátka nás znepokojují spíše důsledky našeho hříchu než hřích samotný. A jakmile tyto důsledky pominou, naše srdce bude hříchem stejně prorostlé jako dřív. Nic se nezmění.

Skutečné pokání je něco úplně jiného. Pavel mluví ještě o jiném druhu zármutku, který nazývá „zbožným" (2. Korintským 7:10). Takový zármutek vede k opravdové proměně a očištění srdce. Říká nám: „Bůh tě nikdy nezavrhne. Podívej se, co všechno udělal, aby tě nemusel nikdy odsoudit. Vidíš, co všechno to Ježíše stálo, aby vydobyl milost i pro tebe? Proč by ses takové lásky a krásy vzdával a odvracel se k něčemu jinému?" Takové pokání nás může bolet, nemá v sobě ale ani špetku otrockého strachu. Víme přece, že Bůh nás nikdy neopustí (Židům 13:5). To nás osvobozuje, abychom se nesoustředili na sebe, ale na to, jak náš hřích rmoutí našeho laskavého Spasitele. Zbožný zármutek vás nepovede k tomu, abyste se nenáviděli; místo toho ve vás vzbudí nenávist k samotnému hříchu, který uráží Boha. A právě toto vás nakonec skutečně vymaní ze sevření hříchu. Řeknete si v srdci: „Pokud mě Bůh tak moc miloval, jak bych mohl pokračovat v tom, co ho trápí?" A tehdy jste na nejlepší cestě ke skutečné a trvalé proměně.[33)]

32) Sedm kroků k dobré zpovědi, str. 26, 33) Naděje navzdory, elektronická verze s. 271

23.

Když se to podaří, je to krásné

Smíření, kvůli němuž jsme ke zpovědi přišli, je Boží odpovědí na naši touhu po životě. Naše vyznání není prosté konstatování. Je to zvolání z bolesti nad tím, co jsme si způsobili. Je to úpěnlivá prosba, aby nám Bůh pomohl zachránit něco, co milujeme a co jsme zničili. Opravdovost našeho vyznání je měřena mírou lítosti a míra lítosti je silou naší touhy po záchraně. Ta přijde v podobě smíření. Bůh nám odpouští a přináší nám vnitřní mír, o nějž musíme pečovat. Musíme se smířit sami se sebou. Dostačí, co nám Bůh svěřil. Miluje nás tak, jak jsme. Musíme usilovat o mír s těmi, s nimiž žijeme. Kde se to podaří, je to krásné.[34)]

34) Zpověď, svátost smíření, str. 68

Inspirace z internetu

Asi by nebylo moc efektivní, abych do tištěné knihy kopíroval texty, které jsou veřejně na internetu. Proto uvádím jen odkazy. Abyste je nemuseli složitě přepisovat, najdete je i na této stránce: **https://www.hledaniradosti.cz/zpoved/**

Odkazy

https://www.pastorace.cz/Knihovna/8-K-dejinam-svatosti-smireni-Ales-Opatrny.html

https://www.pastorace.cz/Knihovna/1-Slovo-uvodem-Ales-Opatrny.html

http://ktf.cuni.cz/~skoblik/km_puvodni/prameny.htm

https://librinostri.catholica.cz/oddeleni/0503-zpovednice

https://theses.cz/vyhledavani/?search=%22sv%C3%A1tost+sm%C3%AD%C5%99en%C3%AD%22

https://theses.cz/id/w2srzd/downloadPraceContent_adipIdno_10693

https://is.muni.cz/th/k2n8v/BP-Finalni_verze_renzova.pdf

https://theses.cz/id/qziyw6/?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3D%22sv%C3%A1tost%20AD%22%26start%3D1;isshlret=sv%C3%A1tost%3Bsm%C3%AD%C5%99en%C3%AD%3B

https://theses.cz/id/7j9yom/diplomova_prace_Hejna_Marie.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3D%22sv%C3%A1tost%20sm%C3%AD%C5%99en%C3%AD%22%26start%3D2

https://theses.cz/id/c8ph9d/Gregorov-diplomov_prce.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3D%22sv%C3%A1tost%20sm%C3%AD%C5%99en%C3%AD%22%26start%3D6

https://is.muni.cz/th/rn02q/DP_MonikaHamplova_441383.pdf?zpet=https:%2F%2Ftheses.cz%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3D%22sv%C3%A1tost%20sm%C3%AD%C5%99en%C3%AD%22%26start%3D7

https://www.pastorace.cz/Knihovna/8-K-dejinam-svatosti-smireni-Ales-Opatrny.html
https://www.ofm.cz/2021/03/26/frantiskanske-zpytovani-svedomi-z-la-verny/

https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/la/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_02121984_reconciliatio-et-paenitentia.html

https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/knez-sluzebnik-usmireni-a-donghi-3

https://www.fatym.com/taf/knihy/jaksezpo.htm

https://www.fatym.com/taf/knihy/vianney2.htm

https://jezuitoudnes.cz/rozlisuj/nastroje/zpoved/

Literatura

ALTRICHTER, Michal. Pramen dokonalé útěchy: o kázání, zpovídání a eucharistické úctě. Vydání druhé. Olomouc: Nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, s.r.o., 2018. 103 stran. Současné otázky; 60. ISBN 978-80-7412-308-5.

ALTRICHTER, Michal. Vyprávění o svátostech. Vydání první. Olomouc: nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, s.r.o., 2019. 111 stran. Současné otázky; 66. ISBN 978-80-7412-326-9.

AMBROS, Pavel. Od zpovědi ke svátosti smíření: kajícnost - cesta k Božímu milosrdenství a usmíření v době papeže Františka. Vydání první. Olomouc: Nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, s.r.o., 2018. 557 stran. Současné otázky; 64. ISBN 978-80-7412-315-3.

AUGUSTYN, Józef, ed. a OPATRNÝ, Aleš, ed. Umění zpovídat: o svátosti smíření z pohledu různých disciplín. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. 309 s. ISBN 978-80-7195-116-2.

AUGUSTYN, Józef. Jak se zpovídat: úvod do svátosti smíření. Překlad Marie Benešová. Vyd. 2. Olomouc: Velehrad, 1996, ©1994. 46 s. ISBN 80-85966-10-7.

AUGUSTYN, Józef. Jak se zpovídat: úvod do svátosti smíření. Překlad Marie Benešová. Vyd. 2. Olomouc: Velehrad, 1996, ©1994. 46 s. ISBN 80-85966-10-7.

AUGUSTYN, Józef. Příprava na svátost smíření. Překlad Růžena Kouřímová. Druhé vydání. V Praze: Karmelitánské nakladatelství, 2018. 59 stran. ISBN 978-80-7566-053-4.

AUGUSTYN, Józef. Svátost smíření: inspirace nejen pro zpovědníky. Překlad Růžena Kouřímová. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 93 s. ISBN 80-7192-532-2.

AUGUSTYN, Józef. O ublížení, odpuštění a zpovědi: otázky a odpovědi. Překlad Jindra Hubková. První vydání. Brno: Cesta, 2017. 147 stran. ISBN 978-80-7295-227-4.

CALDÉLARI, Henri. Odpuštění, pramen života: proč a jak se zpovídat?. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998. 55 s. Duchovní život. ISBN 80-7192-308-7.

JAN MARIA VIANNEY a DUNDA, Marek, ed. Jak kázal Vianney o svaté zpovědi: dalších deset kázání svatého faráře arského. 1. vyd. Vranov nad Dyjí: A.M.I.M.S., 2004. 68 s. ISBN 80-239-9658-4.

Jan Pavel Ii., apoštolský list daný motu proprio MISERICORDIA DEI, o některých aspektech slavení svátosti smíření, 7. dubna 2002, vydal sekretariát České biskupské konference, Praha 2002 (pro vnitřní potřebu)

KAŇA, Jiří a SCHRÖTTEROVÁ, Pavla. Odpusť. 1. vyd. Praha: Portál, 1994. 61 s. ISBN 80-85282-97-6.

KOLÁŘ, Petr. Také se neradi zpovídáte. SOCIETAS, 1994. 39 s.

LACHMANOVÁ, Kateřina. Karikatury Boha. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. 85 s. Katecheze do kapsy; sv. 6. ISBN 978-80-7195-767-6.

LASCONI, T. Já se taky zpovídám!: příprava na slavnost svátosti smíření. Překlad David Žofák. 1. vydání. Praha: Paulínky, 2016. 91 stran. Katecheze a formace. ISBN 978-80-7450-197-5.

MRŇÁVEK, T., Pokání v některých byzantských euchologiích, in Vybrané aspekty fenoménu pokánia, Súbor štúdií. Šimon Marinčák (ed.), Orientalia et occidentalia, Košice, 2018, str. 141–176.
Zranění způsobená zneužíváním: knižní pomůcka pro formátory, vychovatele a pastorační pracovníky, ISBN 978-80-7566-196-8, Praha 2021

OPATRNÝ, Aleš, ed. Příprava ke svátosti smíření. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském, 2001. 32 s. ISBN 80-238-7295-8.

OPATRNÝ, Aleš. Jak potěšit zpovědníka. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. 84 s. Katecheze do kapsy; sv. 5. ISBN 978-80-7195-710-2.

OPATRNÝ, Aleš. Pastorace svátostí. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. 159 stran. Malá teologie; svazek 15. ISBN 978-80-7195-799-7.

PITALÚA QUIÑONEZ, Bertha Sofía. Zpátky u tatínka: (Lk 15, 11-32): odpuštění, pochopení, uznání ašich chyb: omalovánky s vyprávěním. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013. 15 s. Omalovánky s vyprávěním. ISBN 978-80-7450-099-2.

PIŤHA, Petr. Zpověď, svátost smíření. 2. vydání. [České Budějovice]: Poustevník v nakladatelství Studio Gabreta spol. s.r.o., 2016. 71 stran. Chvilka klidu; svazek 12. ISBN 978-80-86610-79-5.

PLHOŇ, Jiří. CONFITEOR. Rosice u Brna: Gloria, 1998. 93 s.

SKOBLÍK, Jiří. Nova et vetera pro zpovědníka. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. 83 s. ISBN 80-7184-931-

KELLER, Timothy J. Naděje navzdory. Překlad Hana Pospíšilová a Jordan Tomeš. Praha: Biblion, 2021. 294 stran. ISBN 978-80-87282-67-0.

VRABLEC, Jozef. Obnova svátosti pokání: výběr ze statí prof. Jozefa Vrablece. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 1999. 66 s. ISBN 80-238-4883-6.

ZAMKOVSKÝ, Michal. Sedm kroků k dobré zpovědi. Překlad Eva Mešková. První vydání. Praha: Paulínky, 2019. 71 stran. Cesty spirituality. ISBN 978-80-7450-339-9.

Návrh přebalu a grafika: Angelprint.cz - Coufal Zdeněk
Vydalo nakladatelství DelpSys
Družstevní 580, 345 06 Kdyně
www.delpsys.cz
roku 2022 jako svoji šestou publikaci.
Vytiskla tiskárna v.e. TERCIE s.r.o
První vydání
ISBN 978-80-907525-5-9

Bůh, Otec veškerého milosrdenství,
smrtí a vzkříšením svého Syna
smířil se sebou celý svět
a na odpuštění hříchů dal svého svatého Ducha;
ať Ti skrze tuto službu církve
odpustí hříchy
a naplní Tě pokojem.
Uděluji Ti rozhřešení
ve jménu Otce i Syna + i Ducha svatého. Amen.

SVÁTOST SMÍŘENÍ

9 788090 752559